

VPLIV DEJAVNOSTI V NARAVI NA CELOSTNI RAZVOJ PREDŠOLSKEGA OTROKA

(Raziskovalna naloga)

Alenka Šiška

Vrtec Mavrica Trebnje

alenka.siska@vrtec-trebnje.si

Oktober 2025

KAZALO VSEBINE

POVZETEK	1
ABSTRACT	2
1. UVOD	3
1.1 OPREDELITEV PROBLEMA.....	3
1.2 NAMEN IN CILJI IN RAZISKOVALNE NALOGE	3
1.3 HIPOTEZE, PREDPOSTAVKE IN OMEJITVE PRI OBRAVNAVANEM PROBLEMU	3
1.4 RAZISKOVALNE METODE	4
1.5 POMEN RAZISKAVE.....	4
2. TEORETIČNI DEL.....	6
2.1 CELOSTNI RAZVOJ PREDŠOLSKEGA OTROKA.....	6
2.2 POMEN IGRE IN GIBANJA V PREDŠOLSKEM OBDOBJU	6
2.3 VLOGA NARAVE V RAZVOJU PREDŠOLSKEGA OTROKA.....	6
2.4 VPLIV DEJAVNOSTI V NARAVI NA RAZVOJNE DIMENZIJE	6
2.4.1 TELESNI RAZVOJ	6
2.4.2 KOGNITIVNI RAZVOJ	6
2.4.3 ČUSTVENI RAZVOJ	7
2.4.4 SOCIALNI RAZVOJ	7
2.4.5 MORALNO-VREDNOSTNI RAZVOJ	7
2.5 POVEZAVA CELOSTNEGA RAZVOJA Z VSEMI PODROČJI KURIKULUMA ZA VRTCE.....	7
2.5.1 GIBANJE	7
2.5.2 JEZIK IN KOMUNIKACIJA	7
2.5.3 UMETNOST	8
2.5.4 DRUŽBA	8
2.5.5 NARAVA IN NARAVOSLOVJE.....	8
2.5.6 MATEMATIKA	8
2.6 VLOGA VZGOJITELJEV IN STARŠEV PRI VKLJUČEVANJU NARAVE.....	9
3. PRAKTIČNI DEL.....	10
3.1 NAMEN IN CILJI.....	10
3.2 ČASOVNI POTEK RAZISKAVE	10
3.3 RAZISKOVALNI VZOREC	10
3.4 RAZISKOVALNA VPRAŠANJA	10
3.5 NAČRT DELA	10
3.6 METODOLOGIJA	11
4. NAČRT IN POTEK DEJAVNOSTI V NARAVI Z ANALIZO IN INTERPRETACIJO OPAŽANJ PO PODROČJIH	12
4.1 PODROČJE: MATEMATIKA.....	12
4.1.1 ANALIZA IN INTERPRETACIJA OPAŽANJ.....	13
4.2 PODROČJE: DRUŽBA	16
4.2.1 ANALIZA IN INTERPRETACIJA OPAŽANJ.....	17
4.3 PODROČJE: JEZIK	19
4.3.1 ANALIZA IN INTERPRETACIJA OPAŽANJ.....	20
4.4 PODROČJE: NARAVA.....	22
4.4.1 ANALIZA IN INTERPRETACIJA OPAŽANJ.....	24
4.5 PODROČJE: GLASBENA UMETNOST	26
4.5.1 ANALIZA IN INTERPRETACIJA OPAŽANJ.....	27
4.6 PODROČJE: GIBANJE	29

4.6.1 ANALIZA IN INTERPRETACIJA OPAŽANJ.....	30
5. REZULTATI IN RAZPRAVA IZVAJANJA PRAKTIČNEGA DELA RAZISKOVALNE NALOGE	32
6. EMPIRIČNI DEL.....	33
6.1 ČASOVNI POTEK RAZISKAVE	33
6.2 HIPOTEZE	33
6.3 POSTOPEK ZBIRANJA PODATKOV	33
6.4 RAZISKOVALNI VZOREC	34
6.5 ANALIZA ANKETNEGA VPRAŠALNIKA	35
6.6 RAZPRAVA O HIPOTEZAH	57
7. RAZPRAVA IN REZULTATI IZVAJANJA EMPIRIČNEGA DELA RAZISKOVALNE NALOGE	59
8. ZAKLJUČEK	61
9. VIRI IN LITERATURA	62
10. PRILOGE (anketni vprašalnik)	64

KAZALO SLIK

Slika 1: Gozdne oblike	15
Slika 2: Merjenje obsega drevesa.....	15
Slika 3: Prijatelj prijatelju.....	18
Slika 4: V naravo na zabavo	18
Slika 5: Risanje motivov na kamne.....	21
Slika 6: Razstava kamnov Pripovedovalčkov in njihovih zgodb	22
Slika 7: Postani drevo	25
Slika 8: Slike dreves iz naravnega materiala.....	26
Slika 9: Glasbena igra Dan in noč	28
Slika 10: Instrumentalna spremljava ob petju pesmi.....	28
Slika 11: Raztezne vaje s palico	31
Slika 12: Skupinsko dvigovanje uteži	31

KAZALO PREGLEDNIC

Preglednica 1: Kako pogosto z otroki izvajate dejavnosti v naravi?	35
Preglednica 2: Ali opažate, da dejavnosti v naravi krepijo otrokove gibalne sposobnosti (ravnotežje, koordinacijo, moč, vzdržljivost)?.....	36
Preglednica 3: V kolikšni meri se strinjate, da narava spodbuja otrokovo radovednost in raziskovalno vedenje?	39
Preglednica 4: Ali opažate, da dejavnosti v naravi izboljšujejo otrokovo koncentracijo in reševanje problemov?.....	40
Preglednica 5: Kako dejavnosti v naravi po vašem mnenju vplivajo na otrokovo samozavest in čustveno stabilnost?.....	42
Preglednica 6: Kako pogosto otroci v naravi sodelujejo pri skupinskih dejavnostih (skupne igre, raziskovanje, gradnja)?.....	45
Preglednica 7: V kolikšni meri se strinjate, da dejavnosti v naravi spodbujajo sodelovanje, pomoč in prijateljske odnose?	46
Preglednica 8: Ali opažate, da dejavnosti v naravi spodbujajo pri otrocih odgovornost in spoštovanje do okolja?.....	48
Preglednica 9: Koliko let že delate kot vzgojitelj/ica?	55

KAZALO GRAFOV

Graf 1: Kako pogosto z otroki izvajate dejavnosti v naravi?	36
Graf 2: Ali opazate, da dejavnosti v naravi krepijo otrokove gibalne sposobnosti (ravnotežje, koordinacijo, moč, vzdržljivost)?	37
Graf 3: V kolikšni meri se strinjate, da narava spodbuja otrokovo radovednost in raziskovalno vedenje?	40
Graf 4: Ali opazate, da dejavnosti v naravi izboljšujejo otrokovo koncentracijo in reševanje problemov?	41
Graf 5: Kako dejavnosti v naravi po vašem mnenju vplivajo na otrokovo samozavest in čustveno stabilnost?.....	43
Graf 6: Kako pogosto otroci v naravi sodelujejo pri skupinskih dejavnostih (skupne igre, raziskovanje, gradnja)?.....	46
Graf 7: V kolikšni meri se strinjate, da dejavnosti v naravi spodbujajo sodelovanje, pomoč in prijateljske odnose?	47
Graf 8: Ali opazate, da dejavnosti v naravi spodbujajo pri otrocih odgovornost in spoštovanje do okolja?	49
Graf 9: Koliko let že delate kot vzgojitelj/ica?	56

POVZETEK

Raziskovalna naloga obravnava vpliv dejavnosti v naravi na celostni razvoj predšolskega otroka. V teoretičnem delu je predstavljen pomen celostnega razvoja ter vloga narave pri spodbujanju telesnih, kognitivnih, čustvenih, socialnih in moralno-vrednostnih dimenzij otrokove osebnosti. Poudarjena je vloga igre, gibanja in raziskovanja kot naravnih načinov učenja v predšolskem obdobju. Posebna pozornost je namenjena vlogi vzgojiteljev in staršev, ki lahko z načrtnim vključevanjem dejavnosti na prostem otrokom omogočijo bogate in pristne izkušnje.

V raziskovalnem delu je predstavljen načrt dejavnosti v naravi, ki vključuje gibalne, raziskovalne, ustvarjalne in socialne vsebine. S pomočjo opazovanja, pogovorov z otroki in dokumentiranja izdelkov se spremlja njihov napredek na različnih razvojnih področjih. Analiza podatkov pokaže, da narava otrokom nudi priložnost za aktivno učenje, spodbuja radovednost in ustvarjalnost, krepi zdravje, zmanjšuje stres, spodbuja sodelovanje ter prispeva k oblikovanju trajnostnih vrednot.

Naloga potrjuje, da imajo dejavnosti v naravi ključno vlogo pri vzgojno-izobraževalnem delu v vrtcu, saj neposredno prispevajo k celostnemu razvoju otroka in ga pripravljajo na odgovorno življenje v skladu z naravnim okoljem.

Ključne besede: predšolski otrok, celostni razvoj, narava, dejavnosti na prostem

ABSTRACT

The research paper explores the impact of outdoor activities on the holistic development of preschool children. The theoretical part presents the importance of holistic development and the role of nature in fostering children's physical, cognitive, emotional, social, and moral-value dimensions. Special emphasis is placed on play, movement, and exploration as natural ways of learning in early childhood. The role of educators and parents is highlighted, as they can provide children with rich and authentic experiences through purposeful outdoor activities.

The empirical part introduces plan of outdoor activities, including physical, exploratory, creative, and social tasks. Through observation, conversations with children, and documentation of their work, the progress in different developmental areas is monitored. The analysis demonstrates that nature offers children opportunities for active learning, encourages curiosity and creativity, strengthens health, reduces stress, fosters cooperation, and contributes to the development of sustainable values.

The study confirms that outdoor activities play a crucial role in preschool education, as they directly contribute to the child's holistic development and prepare them for responsible living in harmony with the natural environment.

Keywords: preschool child, holistic development, nature, outdoor activities

1 UVOD

1.1 Opredelitev problema

Otroštvo, še posebej predšolska leta, je eno najpomembnejših obdobij v življenju. Takrat se otroci učijo osnovnih telesnih, miselnih, čustvenih in socialnih veščin. Največ se naučijo skozi igro, gibanje in raziskovanje, pri čemer jim narava ponuja ogromno priložnosti. A žal je v današnjem času narave v življenju otrok vse manj. Veliko časa preživijo pred zasloni, živijo v bolj urbanem okolju, starše pa pogosto skrbi tudi varnost.

Ko otroci nimajo dovolj gibanja in stika z naravo, se to lahko pokaže kot slabša telesna kondicija, težave s koncentracijo ali pa različne čustvene in socialne težave. Strokovnjaki (npr. Louv, 2005; Torkar, 2014; Vilhar, 2018) poudarjajo, da so redni izhodi v naravo izjemno pomembni za zdrav razvoj otroka in za oblikovanje odgovornega odnosa do okolja. Prav zato je smiselno raziskati, kako narava vpliva na otroke ter kako lahko vzgojitelji in starši te dejavnosti vključijo v vsakdanjik.

1.2 Namen in cilji raziskovalne naloge

Glavni namen raziskave je ugotoviti, kako dejavnosti v naravi pomagajo otrokom pri njihovem razvoju. Zanimajo nas telesni, miselni, čustveni, socialni in vrednostni vidiki – torej, kako narava vpliva na otroka kot celoto.

Cilji raziskave so:

- pripraviti in izvesti 6 različnih dejavnosti v naravi iz vseh področij Kurikuluma,
- opazovati odzive otrok in spremembe na različnih področjih,
- odkriti, katere so prednosti in katere ovire pri takšnem delu,
- spodbujati razmišljanje o tem, zakaj je trajnostna vzgoja v vrtcu pomembna.

1.3 Hipoteze, predpostavke in omejitve pri obravnavanem problemu

Glede na cilj naše naloge smo si v praktičnem delu postavili naslednja raziskovalna vprašanja:

1. Katere telesne spretnosti otroci razvijajo pri igri in dejavnostih v naravi?
2. Kako stik z naravo spodbuja radovednost, zbranost in ustvarjalnost otrok?
3. Na kakšen način narava prispeva k čustvenemu razvoju in krepitevi samozavesti otrok?
4. Kako dejavnosti v naravi spodbujajo sodelovanje in prijateljske odnose med otroki?
5. Kako otroci skozi izkušnje v naravi razvijajo vrednote in odgovoren odnos do okolja?

Pri raziskovanju smo se zavedali tudi nekaterih omejitev. Mednje sodijo vremenske razmere, ki lahko omejujejo izvajanje dejavnosti v naravi, pomanjkanje časa in ustrezne opreme oziroma oblačil ter razlike v motivaciji otrok in vzgojiteljev za dejavnosti na prostem. Prav tako so lahko rezultati raziskave odvisni od starosti otrok, skupinske dinamike ter specifičnega

okolja vrtca, zato jih ni mogoče v celoti posplošiti na vse predšolske otroke. Te omejitve smo upoštevali pri interpretaciji podatkov in pri posploševanju ugotovitev na širšo skupino otrok.

Na podlagi raziskovalnih vprašanj smo oblikovali tudi hipoteze, ki smo jih želeli preveriti:

1. Dejavnosti v naravi pripomorejo k razvoju različnih telesnih spretnosti otrok, kot so ravnotežje, koordinacija in gibljivost.
2. Stik z naravo spodbuja radovednost, pozornost in ustvarjalnost pri otrocih.
3. Narava pozitivno vpliva na čustveni razvoj otrok in krepi njihovo samozavest.
4. Dejavnosti v naravi spodbujajo sodelovanje, medsebojno pomoč in prijateljske odnose.
5. Otroci skozi izkušnje v naravi razvijajo vrednote in odgovoren odnos do okolja.

Pri zbiranju podatkov smo se srečali z manjšimi izzivi, saj niso vsi udeleženci popolnoma izpolnili ankete. Zato so pri nekaterih vprašanjih podatki zajemali manj kot vseh 110 vzgojiteljev. Kljub temu smo uspeli zbrati dovolj informacij, ki podpirajo naše ugotovitve o tem, kako dejavnosti v naravi prispevajo k celostnemu razvoju otrok. Raziskava je potekala v oktobru 2025.

1.4 Raziskovalne metode

Pri praktičnem raziskovanju vpliva dejavnosti v naravi na celostni razvoj predšolskih otrok smo uporabili kvalitativno raziskovalno metodo. Sprotne opombe in mesečne evalvacije so igrale pomembno vlogo pri spremljanju napredka otrok skozi daljše časovno obdobje. S tem smo zbirali informacije o spremembah na področju gibalnega, čustvenega, socialnega in kognitivnega razvoja. Sprotni zapisi so nam omogočili boljše razumevanje otrok in služili kot osnova za mesečne evalvacije, ki so nudile vpogled v njihov napredek ter usmerjale oblikovanje nadaljnjih dejavnosti v naravi.

Podatke v empiričnem delu smo zbrali s spletnim anketnim vprašalnikom 1ka. Vprašalnik je bil anonimen in je vseboval 17 vprašanj, tako zaprtega kot odprtega tipa. Uporabili smo kombinacijo kvantitativne in kvalitativne metode zbiranja podatkov, kar nam je omogočilo širši vpogled v mnenja in izkušnje vzgojiteljev ter staršev o vplivu dejavnosti v naravi na celostni razvoj otrok.

1.5. Pomen raziskave

Ta raziskava je pomembna z več vidikov. Po eni strani nam pomaga bolje razumeti, kako narava vpliva na otrokov razvoj, po drugi strani pa ponuja praktične ideje za dejavnosti, ki jih lahko uporabijo starši in vzgojitelji. Tako lahko otrokom omogočijo več pristnega stika z naravnim okoljem.

Raziskava opozarja tudi na posledice t. i. »primanjkljaja narave« (Louv, 2005), kar pomeni, da otroci nimajo dovolj izkušenj na prostem. Prav tako spodbuja razmišljanje, kako v vrtce

vključiti vsebine, povezane s trajnostjo. Rezultati lahko služijo kot dobra osnova za prihodnje raziskave ter za izboljšanje dela v vrtcih.

2 TEORETIČNI DEL

2.1 Celostni razvoj predšolskega otroka

Celostni razvoj pomeni usklajen napredek na več področjih otrokove osebnosti: telesnem, kognitivnem, čustvenem, socialnem in moralno-vrednostnem (Marjanovič Umek & Fekonja, 2012). V predšolskem obdobju potekajo razvojne spremembe hitro in intenzivno, zato je otrok še posebej dovzeten za vplive okolja. Vzgojitelji in starši imajo ključno vlogo, da otroku omogočijo pogoje za igro, gibanje in raziskovanje v naravi.

2.2 Pomen igre in gibanja v predšolskem obdobju

Igra je osnovna dejavnost otroka in njegov način spoznavanja sveta (Vygotsky, 1978). Skozi igro otrok razvija domišljijo, mišljenje, socialne odnose ter pridobiva nova znanja in izkušnje. Gibanje pa je osnova za zdrav telesni in nevrološki razvoj. Pišot (2007) poudarja, da je zgodnje gibanje povezano z razvojem možganskih funkcij, ki omogočajo učenje in kognitivne sposobnosti. Narava pri tem nudi izzive, ki spodbujajo spontano, ustvarjalno in raznoliko igro.

2.3 Vloga narave v razvoju predšolskega otroka

Naravno okolje je bogato z dražljaji, ki spodbujajo radovednost in aktivno učenje. Otroci se v naravi učijo z vsemi čutili: tipajo, poslušajo, vohajo, opazujejo in raziskujejo. Louv (2005) opozarja, da otroci, ki nimajo dovolj stika z naravo, pogosto kažejo znake nemira, zmanjšano pozornost in slabše telesno zdravje. Slovenske raziskave potrjujejo, da učilnica v naravi povečuje motivacijo, koncentracijo in dolgoročno znanje (Torkar, 2014; Vilhar, 2018).

2.4 Vpliv dejavnosti v naravi na razvojne dimenzije

Dejavnosti v naravi zajemajo različne oblike gibanja, igre in raziskovanja na prostem, kot so sprehodi, pohodi, orientacijske igre, športne dejavnosti, opazovanje narave in prostoročna igra. Naravno okolje je bogat in raznolik prostor, ki ponuja neomejene možnosti za učenje in razvoj.

2.4.1 Telesni razvoj

Narava ponuja različne gibalne izzive: plezanje po drevesih, tek po travniku, skakanje čez potok. Ti izzivi razvijajo grobo in fino motoriko, koordinacijo in ravnotežje (Pivarnik, 2017). Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ, 2020) ugotavlja, da so otroci, ki več časa preživijo na prostem, telesno vzdržljivejši in manj pogosto prekomerno težki.

2.4.2 Kognitivni razvoj

Kaplan & Kaplan (1989) sta razvila teorijo obnove pozornosti, po kateri naravno okolje krepi koncentracijo in zmanjšuje mentalno utrujenost. Predšolski otroci v naravi kažejo več

ustvarjalnosti, raziskovalnega vedenja in sposobnosti reševanja problemov (Torkar, 2014). Spoznavanje naravnih pojavov (npr. letni časi, rast rastlin, živali) gradi osnovo za naravoslovno mišljenje.

2.4.3 Čustveni razvoj

Stik z naravo zmanjšuje stres in spodbuja občutek notranjega miru (Wells & Evans, 2003). Predšolski otroci se v naravi počutijo svobodnejše, bolj samozavestne in kompetentne (Vilhar, 2018). Narava tako pomembno prispeva k razvoju pozitivne samopodobe in čustvene stabilnosti.

2.4.5 Socialni razvoj

Skupinske igre v naravi spodbujajo sodelovanje, komunikacijo, medsebojno pomoč in reševanje konfliktov (Piškur, 2011). Otroci se v naravnem okolju pogosto organizirajo v skupine, se dogovarjajo o pravilih igre ter se učijo prevzemati različne vloge, kar krepi socialne kompetence.

2.4.6 Moralno-vrednostni razvoj

Narava otrokom omogoča, da oblikujejo spoštljiv in odgovoren odnos do okolja. Gozdna pedagogika, ki jo v Sloveniji raziskuje Torkar (2014), spodbuja trajnostno vzgojo, ekološko zavest in občutek povezanosti z naravo. Katalinič (2017) ugotavlja, da otroci preko raziskovanja narave razvijajo vrednote skrbi, odgovornosti in spoštovanja živih bitij.

2.5 Povezava celostnega razvoja z vsemi področji Kurikuluma za vrtce

Celostni razvoj predšolskega otroka v naravi je tesno povezan z vsemi področji Kurikuluma za vrtce (1999, posodobitve 2021), saj narava nudi pristno, raznoliko in avtentično učno okolje, ki spodbuja integrirano učenje.

2.5.1 Gibanje

V naravi otrok hodi po neravnem terenu, pleza na hlod, skače čez luže, teče po travniku, nabira plodove ali se igra z naravnimi materiali. Pri tem razvija ravnotežje, koordinacijo, moč, vzdržljivost in gibalno samozavest. Narava mu omogoča tudi izkušnjo tveganja – otrok se uči obvladovati meje svojega telesa in prepoznavati situacije, v katerih potrebuje previdnost, kar krepi njegovo samozavest.

2.5.2 Jezik in komunikacija

Skozi opisovanje rastlin in živali, pripovedovanje zgodb o gozdnih bitjih ali pogovor o vremenu otroci bogatijo svoj besedni zaklad, razvijajo govorno izražanje, poslušanje in razumevanje.

Besede imajo v naravi konkretno oporo, kar omogoča lažje povezovanje pojmov in razvoj simbolnega mišljenja.

2.5.3 Umetnost

Narava ponuja neomejene vire za ustvarjanje. Otroci iz listov sestavljajo mozaike, iz vej gradijo skulpture, rišejo vtise iz narave ali preprosto pojejo na prostem. Umetniško izražanje v naravi ne zahteva posebnih pripomočkov, saj material najdejo sami. Tako razvijajo domišljijo, ustvarjalnost, čut za estetiko ter izražajo svoja čustva.

2.5.4 Družba

Skupinsko raziskovanje poti, sodelovanje pri gradnji hišice iz vej ali dogovarjanje o pravilih igre otrokom omogoča avtentične socialne izkušnje. Pri tem krepijo občutek pripadnosti, solidarnost, pomoč mlajšim, spoštovanje dogovorov in sodelovalno učenje. V naravi je sodelovanje pogosto nujno, kar otroke naravno spodbuja k razvijanju socialnih veščin.

2.5.5 Narava in naravoslovje

Opazovanje živali, raziskovanje listov pod lupo, merjenje dolžine sence ali preizkušanje plovnosti vejic spodbuja radovednost in naravoslovno mišljenje. Otroci razvijajo sposobnost opazovanja, primerjanja, raziskovanja, postavljanja vprašanj ter oblikovanja razlag in sklepov. Narava postane laboratorij in učilnica hkrati.

2.5.6 Matematika

Štetje kamenčkov, razvrščanje listov po velikosti, primerjanje dolžin vej ali iskanje simetrije v naravnih oblikah otroke uvaja v matematične predstave, kot so številčnost, razvrščanje, merjenje, prostorska orientacija in primerjanje. Matematično znanje se tako gradi skozi konkretne izkušnje, povezane z resničnimi situacijami.

Narava ni samo učilnica na prostem, ampak prostor, kjer otrok postane radoveden raziskovalec. Že navaden sprehod lahko prinese novo odkritje – kamen postane matematična uganka, veja pa orodje za ustvarjanje. V takšnem okolju otroci razvijajo spoštljiv in odgovoren odnos do narave, saj jo ne doživljajo le kot prostor za igro, ampak kot svoj življenjski prostor, za katerega skrbijo. Te izkušnje jih oblikujejo v ljudi, ki bodo tudi kasneje v življenju ravnali trajnostno. Poleg tega narava otrokom nudi nekaj, česar jim sodoben svet pogosto ne ponuja – mir, tišino in občutek čudenja. Medtem ko so doma in v vrtcu obdani s številnimi dražljaji, jim narava omogoča, da se umirijo, prisluhnejo sebi in resnično začutijo svet okoli sebe. To je za njihov razvoj enako pomembno kot gibanje ali učenje novih znanj. Naravno okolje je zato neprecenljivo za celostni razvoj predšolskega otroka. Otroci tam doživljajo pristne izkušnje, ki

jih težko nadomestimo z umetno ustvarjenim okoljem. Hkrati narava spodbuja učenje na različnih področjih hkrati – igra se lahko začne kot preprosto gibanje, nadaljuje kot matematično primerjanje, preraste v raziskovanje naravoslovnih pojavov, opisovanje občutkov z besedami in na koncu še v umetniško ustvarjanje. V naravi se otrok uči celostno, preko doživetij, ki bogatijo njegovo osebnost in spodbujajo ustvarjalnost.

2.6 Vloga vzgojiteljev in staršev pri vključevanju narave

Vzgojitelji in starši so ključni posredniki otrokovega odnosa do narave. Njihova naloga je, da načrtujejo dejavnosti na prostem, otroke spodbujajo k spontanemu raziskovanju ter jih učijo spoštljivega odnosa do okolja (Marjanovič Umek & Zupančič, 2009). Zavod sv. Stanislava (2019) navaja, da učenje na prostem vodi do trajnejšega znanja, boljšega počutja in močnejših socialnih vezi med otroki.

Narava ima izjemen vpliv na celostni razvoj predšolskega otroka. Omogoča raznoliko gibanje in krepitev telesnega zdravja, spodbuja radovednost in učenje, krepi čustveno stabilnost ter spodbuja socialne in moralno-vrednostne kompetence. Zato je pomembno, da postane narava sestavni del vzgojno-izobraževalnega procesa v vrtcu. Vzgojitelji in starši imajo pri tem ključno vlogo, saj lahko otrokom omogočijo redne izkušnje v naravnem okolju in jih s tem pripravijo na življenje v skladu s trajnostnimi vrednotami.

3 PRAKTIČNI DEL

3.1 Namen in cilji

Namen raziskave je ugotoviti, kako dejavnosti v naravi vplivajo na različne vidike celostnega razvoja predšolskih otrok.

Cilji:

- načrtovati in izvesti redne dejavnosti v naravi,
- opazovati spremembe pri otrocih glede telesnega, kognitivnega, čustvenega, socialnega in moralno-vrednostnega razvoja,
- analizirati opažanja in ugotoviti ključne prednosti učenja v naravi.

3.2 Časovni potek raziskave

Raziskava pri 5–6 let starih otrocih je potekala v šolskem letu 2023/24.

3.3 Raziskovalni vzorec

V raziskovalni vzorec je vključena ena vrtčevska skupina 5–6 let starih otrok. V skupino je vključenih 24 otrok, od tega 13 deklific in 11 dečkov.

3.4 Raziskovalna vprašanja

1. Katere telesne spretnosti razvijajo predšolski otroci pri dejavnostih v naravi?
2. Kako dejavnosti v naravi vplivajo na otrokovo radovednost in zbranost?
3. Kako se otroci v naravi čustveno odzivajo in izražajo?
4. Na kakšen način narava spodbuja sodelovanje in socialne interakcije?
5. Kako narava prispeva k oblikovanju trajnostnih vrednot pri otrocih?

3.5. Načrt dela

V skupini smo skozi celo šolsko leto izvajali različne dejavnosti v naravi, ki so zajemale vsa področja kurikuluma in spodbujale celostni razvoj otrok. Pri gibanju smo izkoristili naravno okolje za tek, plezanje, lovljenje ravnotežja in premagovanje ovir, s čimer so otroci razvijali motorične spretnosti in vztrajnost. Narava nam je ponujala veliko priložnosti tudi za naravoslovje – skupaj smo opazovali letne čase, raziskovali živali in rastline ter se učili skrbeti za okolje.

Na področju matematike smo izkoriščali naravne materiale: kamenčki, veje in listi so postali pripomočki za razvrščanje, primerjanje, štetje in merjenje. Jezik smo spodbujali tako, da so otroci opisovali svoja doživetja, izražali občutke in bogatili besedni zaklad ob pripovedovanju pravljic ali lastnih zgodb v naravi.

Umetniško izražanje je bilo tesno povezano z okoljem – otroci so ustvarjali z naravnimi materiali, risali vtise iz sprehodov ali dramatizirali doživetja na prostem. Prav tako smo veliko pozornosti namenili družbenemu in čustvenemu razvoju: skupne igre v naravi so krepile sodelovanje, medsebojno pomoč in spoštovanje. Otroci so se učili upoštevati pravila skupine in hkrati razvijali občutek odgovornosti do narave.

Da bi spremljali napredek in potrdili naše hipoteze, smo redno pisali evalvacije, tako priložnostne kot mesečne. Na ta način smo spremljali razvoj otrok na vseh področjih in sproti prilagajali dejavnosti njihovim potrebam ter stopnji razvoja.

3.6 Metodologija

- Metoda: Kvalitativno raziskovanje, akcijsko raziskovanje z opazovanjem otrok pri dejavnostih v naravi.
- Vzorec: skupina otrok, starih 5–6 let, iz iste skupine vrtca.
- Postopek zbiranja podatkov: sistematično opazovanje otrok, vodenje dnevnika opažanj, fotografiranje izdelkov (npr. iz naravnih materialov), kratki pogovori z otroki.
- Obdelava podatkov: kvalitativna analiza zapiskov in fotografij, povezovanje opažanj z razvojnimi dimenzijami.

4 NAČRT IN POTEK DEJAVNOSTI V NARAVI Z ANALIZO IN INTERPRETACIJO OPAŽANJ PO PODROČJIH

4.1 Področje: matematika

- TEMA DEJAVNOSTI: V GOZDU MERIMO, RAZVRŠČAMO IN IŠČEMO GOZDNE OBLIKE
- GLOBALNI CILJ:
 - Otrokom omogočiti aktivno učenje na prostem s področja matematike, kjer spoznavajo geometrijske oblike, merjenje, primerjanje, razvrščanje in vzorce.
- CILJI:
 - Otrok spozna/ponovi geometrijske like (trikotnik, kvadrat, krog).
 - Otrok ureja po velikosti (od najmanjšega do največjega in obratno).
 - Otrok klasificira in razvršča predmete po lastnostih (velikost, oblika, vrsta).
 - Otrok prepozna, nadaljuje in oblikuje matematični vzorec.
 - Otrok se seznanja s strategijo merjenja obsega dreves.
- OBLIKE DELA:
 - individualna, skupinska in skupna.
- METODE DELA:
 - poslušanje, pogovor, pripovedovanje, raziskovanje, igra, lastna aktivnost otrok, ustvarjanje.
- PROSTOR:
 - gozd.
- SREDSTVA:
 - slikovno gradivo vzorca,
 - trši papir/karton,
 - lepilo za les,
 - naravni materiali (palice, listi, storži, kamenčki ...).
- VLOGA VZGOJITELJA:
 - pripravi spodbudno učno okolje,
 - spodbuja otroke k aktivnemu vključevanju,
 - otrokom nudi možnost pri izbiri naravnega materiala,
 - poskrbi za varnost.

POTEK DEJAVNOSTI

1. UVODNI DEL

- Otrokom omejimo prostor v gozdu.
- Vsak otrok poišče dve palici (dolgi približno 20 cm). Med seboj jih primerjajo: katera je daljša/krajša.
- V skupini skupaj poiščejo še druge naravne predmete in jih primerjajo (veliko – manjše – najmanjše; visoko – nižje – najnižje).

- Pri mlajših otrocih je dovolj primerjava »večje – manjše«.

2. GLAVNI DEL

Naloga 1: Razvrščanje palic

- Otroci v parih dobijo štiri palice, ki jih uredijo po dolžini od najkrajše do najdaljše (ali obratno).

Naloga 2: Geometrijski liki iz narave

- Vsak par iz palic sestavi geometrijski lik (trikotnik, kvadrat, pravokotnik ...).
- Skupaj se pogovorijo, kateri liki so možni, kateri pa ne in zakaj.
- Lik prilepijo na trši papir.

Naloga 3: Merjenje obsega dreves

- V skupinah merijo obseg dreves z naravnimi materiali (palice, storži, praproti ...).
- Rezultate primerjajo med skupinami (katero drevo je »najdebelejše«, katero »najtanjšee«).
- Po zmožnostih otrok lahko skupaj narišete preprost diagram (večje – manjše).

Naloga 4: Matematični vzorci

- Vsaka skupina poišče naravne materiale (npr. 4 liste, 2 storža, 3 žire, 3 kamenčke).
- Sestavijo vzorec po slikovnem gradivu.
- Vzorec nadaljujejo ali ustvarijo svojega.

3. ZAKLJUČEK

- Otroci v skupinah predstavijo svoje »slike iz palic« in vzorce.
- V skupnem pogovoru delijo izkušnje: kaj so se naučili, kaj jim je bilo najtežje/najlažje.
- Skupaj razmišljajo, kako bi iz naravnega materiala lahko izdelali preprosto družabno igro (npr. spomin z listi, sestavljanje vzorcev s kamenčki ...).
- Dejavnost zaključimo z razstavo izdelkov (v igralnici ali v gozdu).

4.1.1 Analiza in interpretacija opažanj

Dejavnosti v gozdu so otrokom omogočile neposredno interakcijo z naravnim okoljem, kar je spodbudilo radovednost, eksperimentiranje in razvoj matematičnih konceptov skozi praktične izkušnje. Med prostim raziskovanjem gozdnega tal so otroci naravno vzpostavili stik z naravnimi materiali (palice, vejice, listi, storži), kar je ustvarilo motivacijsko in raziskovalno okolje. Uporaba palic za risanje po tleh, sabljanje in odstranjevanje vejic je pokazala, da so otroci spontano razvijali motorične sposobnosti, prostorsko predstavo in osnovno orientacijo v prostoru.

Ko so otroci prejeli nalogo, da najdejo dve različni palici in določijo daljšo oziroma krajšo, je bilo opaziti, da so nekateri imeli težave z vizualno primerjavo dolžin, kar je zahtevalo posredovanje odraslega. To kaže na razvojno značilnost predšolskih otrok – sposobnost urejanja po velikosti se še utrjuje in je odvisna od konkretnih manipulativnih izkušenj.

Pri nalogi razvrščanja štirih palic po velikosti so nekateri pari nalogo razumeli, drugi pa so potrebovali dodatno pojasnilo. Le trije pari so palice pravilno uredili, kar kaže na razvoj logičnega mišljenja in sposobnosti razvrščanja, ki je po Pišotu povezano z gibanjem in koordinacijo ter kapaciteto otrok, da manipulirajo z objekti za razumevanje matematičnih konceptov (Pišot, 2014).

Pri sestavljanju geometrijskih oblik so otroci pokazali kreativnost in fleksibilnost mišljenja. Večina je uspela sestaviti trikotnik, nihče pa ni sestavil kroga brez dodatne podpore ali razlage. Ideje, ki so jih otroci predlagali za krog (uporaba storžev, risanje v mah, listi, ukrivljene veje), kažejo na sposobnost abstraktnega mišljenja in prilagajanja konkretnih objektov konceptu (Kaplan & Kaplan, 1989; Torkar, 2013).

Naloga nadaljevanja zaporedja je bila za večino otrok izziv, saj niso razumeli navodil, niso našli materiala ali pa so imeli težave zaradi vpliva okolja (veter odnašal liste). Ponovitev dejavnosti v vrtcu je pokazala, da je za razvoj konceptualnega razumevanja pomembno večkratno izpostavljanje in konsistentno usmerjanje.

Dejavnost merjenja obsega dreves je bila zahtevnejša, saj je zahtevala sodelovanje, komunikacijo in načrtovanje. Otroci so pred izvedbo razpravljali o različnih možnostih (flomastri, palice, vrvica, meter) in prišli do ideje, da lahko uporabijo naravni material (storže, palice, liste), kar kaže na inovativno in praktično razmišljanje. Sofijina opažanja, da predolga palica otežuje merjenje, so bila utemeljena, kar kaže na sposobnost empiričnega testiranja hipotez.

Med izvedbo so otroci hitro ugotovili, da merjenje obsega ni enostavno, saj so se pojavile težave pri dogovarjanju in koordinaciji znotraj skupin. Ena izmed štirih skupin je našla učinkovito rešitev: palice so uporabili kot mersko enoto in šteli, koliko palic je potrebno, da obkrožijo drevo. S tem so razvili osnovno matematično metodo primerjanja količin in dolžin ter učili koncept merjenja in enot (Kaplan & Kaplan, 1989).

Pri ustvarjanju vzorcev in zaporedij so vse skupine pokazale sposobnost organizacije in ustvarjalnega razmišljanja, pri čemer ni bilo težav. To kaže na razvoj kognitivnih sposobnosti, kot so prepoznavanje vzorcev, simbolno mišljenje in načrtovanje, kar je skladno z načeli gozdne pedagogike, ki poudarja učenje skozi igro in raziskovanje (Torkar, 2013).

Lov na liste je spodbujal opazovanje, pozornost in sposobnost primerjanja oblik. Le ena skupina je našla vse predvidene liste, kar kaže na potrebo po natančnejšem opazovanju in

sodelovanju. Družabna igra »Tri v vrsto« iz naravnega materiala pa je spodbudila socialne veščine, timsko delo in strateško mišljenje, kar je povezano z razvojem socialno-čustvenih kompetenc in motivacijo za učenje v naravnem okolju.

Dejavnosti v gozdu so omogočile celovit razvoj otrok – od gibalnih in kognitivnih do socialno-čustvenih vidikov. Največji napredek je bil opazen pri razumevanju velikosti, primerjavi dolžin, oblikovanju vzorcev in reševanju praktičnih problemov. Naravno okolje je otroke motiviralo, spodbudilo raziskovalnost in ustvarjalnost ter omogočilo učenje skozi izkušnjo. Te dejavnosti potrjujejo teorijo gozdne pedagogike (Torkar, 2013), ki poudarja pomembnost aktivnega, raziskovalnega in sodelovalnega učenja v naravnem okolju.

Slika 1: Gozdne oblike

Vir: lasten

Slika 2: Merjenje obsega drevesa

Vir: lasten

4.2 Področje: družba

➤ TEMA DEJAVNOSTI: PRIJATELJ PRIJATELJU

➤ PROSTOR:

- na prostem po izbiri.

➤ GLOBALNI CILJ:

- doživljanje vrtca kot okolja, v katerem so enake možnosti za vključevanje v dejavnosti in vsakdanje življenje ne glede na spol, telesno in duševno konstitucijo.

➤ CILJI:

- razgibavanje, sproščanje in zabavanje s prijatelji v skupini,
- seznanitev z novo socialno igro in novo družabno igro,
- razvijanje in spodbujanje socialnega učenja v vrtcu, razvijanje samopodobe in pripadnosti oz. sprejetosti v skupini.

➤ OBLIKE DELA:

-individualna, v parih, skupna.

➤ METODE DELA:

-poslušanje, pogovor, igra, lastna aktivnost otrok.

➤ VLOGA VZGOJITELJA:

-pripravi spodbudno učno okolje,
-spodbuja otroke k aktivnemu vključevanju,
-poskrbi za varnost.

POTEK DEJAVNOSTI

1. UVODNI DEL:

Otroke povabimo v naravo, kjer jim podamo navodila, kaj bomo na prostem počeli. Pripravimo se za socialno igro »OGLEDALO«:

Otroci stojijo v dveh vrstah tako, da se gledajo. Tako vsak dobi svoj par. Otroci iz prve vrste so ogledala, otroci iz druge vrste pa stojijo pred ogledalom in delajo različne gibe, premikajo telo, lahko se pačijo,... obnašajo se, kot da so zares pred ogledalom. Otroci, ki so ogledala pa jih skušajo čim boljše posnemati. Po 2-3 minutah vloge zamenjamo.

2. GLAVNI DEL; SOCIALNE IN DRUŽABNE IGRE:

ŽIVALSKA PANTOMIMA

Med potjo do vašega cilja opazujte živali, ki jih srečate. Na cilju nekaj časa osvetite opazovanju okolice in poimenujte živali, ki jih vidite.

Nato se postavite v krog.

Z izštevanko izberite otroka, ki naj z pantomimo pokaže žival, ki ste jo videli med potjo ali pa si izmisli eno (gozdno, travniško žival). Otrok, ki ugotovi za katero žival gre, pokaže novo pantomimo.

VODENJE SLEPCA

Otroci se razdelijo v pare. En otrok prime drugega za ramena. Drugi otrok zamaži, prvi pa ga vodi po potki skozi gozd, travnik do določenega cilja. Tu s tipanjem ugotovi kje stoji (drevo, otrok, trava...). Nato se zamenjata.

ŠKATLA PRESENEČENJA

Z otroki naberite različen material v gozdu, travniku. Material pregledajte in poimenujte. Zložite ga v škatlo ali vrečo z odprtino. Otroci vtikajo roke v odprtino in s tipanjem poskušajo ugotoviti dobljeno stvar.

GIBALNO RAJALNA IGRA- URA JE ENA, MEDVED ŠE SPI

Ura je ena, medved še spi ura je ena, medved še spi ... ura je dve, medved še spi ... ura je tri, medved še spi ... ura je štiri, medved še spi ... ura je pet, medved še spi ... ura je šest, medved še spi ... ura je sedem, medved še spi ... ura je osem, medved še spi ... ura je devet, medved še spi ... ura je deset, medved še že budi ..., ura je enajst, medved že stoji ..., ura je dvanajst, medved že letiii ...!

3. ZAKLJUČEK: igra »Rad/a te imam«:

Otroci stojijo v krogu. Igro začne vzgojiteljica tako, da svojega desnega soseda reče: »Rada imam Majo, ker lepo riše...«. Maja nadaljuje za svojo desno sosedo npr.: «Rada imam Tanjo, ker ima lepe oči,...

Tako nadaljujemo, da se vsi otroci naučijo opaziti pozitivne lastnosti pri drugih.

Ob končani dejavnosti na prostem se z otroki pogovorite o doživetjih, ki so se dogajale v tistem dnevu, o njihovem počutju in čustvih, ki so jih spremljali med dejavnostmi.

4.2.1 Analiza in interpretacija opažanj

Dejavnosti v gozdu so otrokom omogočile neposredno interakcijo z vrstniki in okoljem ter spodbujale razvoj socialnih veščin, zaupanja, samopodobe in pripadnosti skupini, kar je skladno z načeli gozdne pedagogike (Torkar, 2013).

Pri živalski pantomimi so otroci iskali svojo žival in jo poskušali predstaviti z gibanjem. Večina otrok je navodilo razumela in uspešno predstavila svojo žival z značilnimi gibi, nekaj otrok pa ni razumelo navodila in so takoj povedali, katero žival so izbrali, medtem ko so tisti, ki niso našli živali, improvizirali in jo prikazali z izmišljenim gibom. Aktivnost je razvijala domišljijo, neverbalno komunikacijo in sposobnost izražanja čustev preko giba, kar krepi socialno-čustvene kompetence in razvoj empatije.

Pri igri »Vodenje slepca« so se otroci razdelili v pare, se dogovorili, kdo bo mižal in kdo vodil, ter premagovali različne ovire na igrišču. Večina otrok je izkušnjo doživela pozitivno, nekatere pa je strah ali negotovost ovirala (Pika: »Strašno sem se počutila«, Sofija: »Počutila sem se slabo, ker sem se zaletela«, Matic: »Bilo mi je črvivasto«). Aktivnost je razvijala zaupanje, občutek varnosti, empatijo do partnerja in sposobnost prilagajanja nepredvidljivim situacijam, kar je skladno z raziskavami Kaplan & Kaplan (1989), ki poudarjajo, da naravno okolje spodbuja pozornost in usmerjeno interakcijo z drugimi.

Pri vrečki presenečenja so otroci poiskali naravni material, ga poimenovali, zložili v vrečo in ga poskušali po tipanju prepoznati. Večina otrok je pravilno identificirala predmete, le dve deklici sta se zmotili. Aktivnost je spodbujala sodelovanje, opazovanje, izmenjavo informacij in sposobnost uporabe več čutov pri učenju, hkrati pa je krepila socialno povezanost in občutek skupnega cilja, kar po Torkarju (2013) pozitivno vpliva na pripadnost skupini.

Gibalne igre, kot so »Ura je ena, medved še spi«, »Ogledalo« in druge igre po izbiri otrok (Kipe metat, Pazi, da ne boš zadnji, Kdo se boji črnega moža), so spodbujale sodelovanje, skupinsko dogovarjanje, hitro prilagajanje pravilom, kreativnost in izražanje čustev. Menjava vlog in sodelovanje pri igrah je omogočila razvijanje empatije, socialne prilagodljivosti in razumevanje družbenih pravil, kar je skladno z ugotovitvami Pišota (2014), ki poudarja povezavo gibalnih dejavnosti z razvojem socialno-čustvenih kompetenc.

Zaključna dejavnost »Rad/a te imam« je omogočila otrokom prepoznavanje pozitivnih lastnosti vrstnikov, izražanje spoštovanja in občutkov, kar je prispevalo k izboljšanju samopodobe, pripadnosti skupini in socialne občutljivosti. Sprva so imeli otroci težave z izražanjem notranjih lastnosti, a s ponovitvijo in pogovorom so se naučili prepoznati in verbalizirati pozitivne lastnosti prijateljev. Takšna dejavnost spodbuja tudi razvoj pozornosti do drugih, empatijo in sposobnost konstruktivne komunikacije (Kaplan & Kaplan, 1989).

Slika 3: Prijatelj prijatelju

Vir: lasten

Slika 4: V naravo na zabavo

Vir: lasten

4.3 Področje: jezik

- TEMA DEJAVNOSTI: FRIDERIK RAZIŠČE SVET (Urška Klančič)
- GLOBALNI CILJ:
 - otrokom omogočiti aktivno učenje na prostem iz področja jezik.
- CILJI:
 - razvijanje motorike govoril,
 - spodbujanje govorno-jezikovnega razvoja otrok.
- OBLIKE DELA:
 - skupna in skupinska.
- METODE DELA:
 - poslušanje, pogovor, pripovedovanje, razlaga, spodbujanje h govoru, igra, lastna aktivnost otrok, ustvarjanje.
- PROSTOR:
 - kjerkoli v naravi.
- SREDSTVA:
 - knjiga »Friderik razišče svet« (Urška Klančič),
 - slikovno gradivo: »Z igro do pravilnega govora«,
 - kamni »Pripovedovalčki«.
- VLOGA VZGOJITELJA:
 - spodbuja otroke k aktivnemu vključevanju,
 - pripravi spodbudno učno okolje,
 - otrokom nudi možnost pri izbiri materiala,
 - poskrbi za varnost.

UVODNI DEL:

Z IGRO DO PRAVILNEGA GOVORA

- otrok si izbere kartonček in poskusi z govorili oponašati kar vidi na sliki (primer: slika čebele otrok oponaša njeno oglašanje BZZZZZ), ostali poskusijo uganiti kaj oponaša.

GLAVNI DEL:

KNJIGA »FRIDERIK RAZIŠČE SVET«

- otrokom preberite zgodbo Urške Klančič FRIDERIK RAZIŠČE SVET. Otroci naj se aktivno vključujejo pri govornih vajah med besedilom, ki so v knjigi napisane modro in podčrtane.

ZAKLJUČEK:

IGRA »KAMNI PRIPOVEDOVALČKI«

- otroke razdelite v nekaj skupin. Vsaka skupina naj dobi tri do pet kamnov, na vsakem kamnu je narisana druga motiv: drevo, hiša, muc, mravlja, barvica,... . Kamne lahko otroci že prej porišejo v igralnici ali v naravi. Iz motivov, narisanih na kamnih, si vsaka skupina izmisli zgodbo. Zgodbe se poskusi zapisati, ker bi jih skupaj s kamni »Pripovedovalčki« razstavili v vrtcu.

4.3.1 Analiza in interpretacija opažanj

Dejavnosti v naravi so otrokom omogočile neposredno interakcijo z okoljem, kar je spodbudilo razvoj govora, besednega zaklada, ustvarjalnosti in socialnih veščin. Hkrati so aktivnosti prispevale k razvoju motorike govoril, izboljšanju artikulacije in pravilne izgovorjave težjih glasov, kot so šumniki, sičniki in glas r.

Pri artikulacijskih vajah in urjenju motorike govoril so otroci skozi igro in oponašanje slikovnega gradiva »Z igro do pravilnega govora« aktivno vadili pravilno izgovorjavo. Aktivno oponašanje slik, posnemanje gibov in zvokov so otrokom omogočili, da so izboljšali artikulacijo na zabaven in motiviran način. Takšen pristop povezuje gibalne dejavnosti z jezikovnim učenjem, kar po Pišotu (2014) krepi povezavo med motoričnimi sposobnostmi in kognitivnim ter socialno-čustvenim razvojem. S tem so otroci krepili tudi pozornost in koncentracijo, saj so morali natančno spremljati navodila, opazovati slike in usklajevati svoje gibe in glasove s tem, kar so videli, kar je skladno z ugotovitvami Kaplan & Kaplan (1989), ki poudarjata, da naravno okolje povečuje usmerjeno pozornost in sposobnost osredotočanja na nalogo.

Pri zgodbi Urške Klančič »Friderik razišče svet« so otroci z zanimanjem prisluhnili in se aktivno vključili v govorne vaje, opisane v knjigi. Aktivno sodelovanje pri zgodbicah je razvijalo koordinacijo organov govora, izboljševalo artikulacijo in spodbujalo fonološko zavest. Hkrati je zgodba nudila priložnost za kognitivno dejavnost – poslušanje, razumevanje zaporedja dogodkov in povezovanje novih besed z dejanji – kar krepi razvoj mišljenja in govornega razumevanja.

Pri sestavljanju zgodb s »kamni Pripovedovalčki« so otroci razvrščali narisane predmete na kamenčkih in iz njih ustvarjali izmišljene zgodbe. Na začetku so bile zgodbe krajše, z manj bogatim besediščem, a ob ponavljanju dejavnosti so bile vsebinsko bogatejše, bolj kompleksne in izražale domišljijo otrok. Aktivnost je spodbujala razvoj besednega zaklada, tvorjenje

stavkov, povezovanje dogodkov v logično zaporedje in sposobnost pripovedovanja. Hkrati so otroci razvijali socialne veščine – sodelovanje, strpnost do idej drugih, načrtovanje in timsko delo. S tem so se izražali socialno-čustveni vidiki, kot so empatija, občutek pripadnosti skupini in samopodoba, kar je v skladu s Torkarjem (2013), ki poudarja pomen gozdne pedagogike za spodbujanje socialnega učenja, sodelovanja in kreativnega izražanja.

Opazili smo, da so nekateri otroci z bogato domišljijo hitreje ustvarjali zgodbe, medtem ko je bilo potrebno druge otroke spodbuditi k razmišljanju in prispevanju idej. Takšna individualizacija omogoča otrokom, da napredujejo po svojih zmožnostih, kar krepi samozavest in motivacijo za učenje. Aktivnosti so spodbujale tudi sposobnost improvizacije in reševanja problemov na nekonvencionalen način, kar prispeva k razvoju ustvarjalnega mišljenja in kognitivnih sposobnosti (Pišot, 2014).

Skozi vse dejavnosti so otroci izboljševali govorno-jezikovne sposobnosti (artikulacija, besedni zaklad, tvorjenje stavkov), kognitivne sposobnosti (planiranje zgodbe, povezovanje dogodkov, logično razmišljanje), socialno-čustvene veščine (sodelovanje, empatija, strpnost, pripadnost skupini) in pozornost ter koncentracijo (sledenje navodilom, opazovanje, aktivno poslušanje), kar je v skladu z ugotovitvami Kaplan & Kaplan (1989) in Pišota (2014).

Ponovitev dejavnosti in večkratna interakcija z materiali (kamni Pripovedovalčki, slikovno gradivo, zgodba) je omogočila izboljšanje kakovosti zgodb, širjenje besednega zaklada in povečanje samozavesti otrok pri izražanju. Naravno okolje je dodatno prispevalo k motivaciji, sproščenosti in ustvarjalnosti otrok, kar podpira teorijo gozdne pedagogike (Torkar, 2013), po kateri učenje v naravnem okolju spodbuja celostni razvoj otroka, vključno z jezikovnimi, socialnimi in kognitivnimi vidiki.

Slika 5: Risanje motivov na kamne

Vir: lasten

Slika 6: Razstava kamnov Pripovedovalčkov in njihovih zgodb

Vir: lasten

4.4. Področje: narava

- TEMA DEJAVNOSTI: RAZISKOVANJE IN IGRE V GOZDU – DREVESA, NAJVEČJE RASTLINE
- GLOBALNI CILJ:
 - Otrokom omogočiti aktivno učenje na prostem, raziskovanje narave in razvijanje občutljivosti za okolje.
 - Doživljanje vrtca kot okolja, v katerem so enake možnosti za vključevanje v dejavnosti in vsakdanje življenje, ne glede na spol, telesno in duševno konstitucijo.
- CILJI:
 - Otrok spoznava drevesa kot največje rastline.
 - Otrok spoznava, kakšno nalogo imajo listi, deblo in korenine.
 - Otrok odkriva, da so živa bitja povezana med seboj in z neživo naravo.
 - Otrok razvija empatijo ob vživljanju v drevesa in njihovo življenje.
 - Otrok razlikuje med iglavci in listavci, prepozna vsaj bukev, hrast in smreko.
 - Otrok uživa v raziskovanju in igri v gozdu, ob tem neguje svoj odziv na zunanji svet.
- OBLIKE DELA:
 - individualna, v parih, skupinska in skupna.
- METODE DELA:
 - poslušanje, pogovor, raziskovanje, igra, lastna aktivnost otrok, ustvarjanje.
- PROSTOR:
 - gozd.
- SREDSTVA:
 - delovni list »Lov na zaklad«,
 - vedra, košarice,
 - ogledalca,
 - naravni materiali (listi, palice, storži ...).

➤ VLOGA VZGOJITELJA:

- pripravi spodbudno učno okolje,
- spodbuja otroke k raziskovanju in igri,
- nudi varnost pri raziskovanju gozda in sprehodu z ogledali,
- dokumentira izdelke in izjave otrok.

POTEK DEJAVNOSTI

1. UVODNI DEL

- Otroke povabimo v gozd, kjer jim predstavimo, da bomo raziskovali največje rastline – drevesa – in ob tem izvajali posebne naloge.
- Pogovor: Kaj vse raste v gozdu? Kaj pomeni, da je drevo drugačno od grma ali rože? Ali so vsa drevesa enaka? Kako se razlikujejo?

2. GLAVNI DEL

Dejavnost 1: Lov na zaklad

- Otroci dobijo delovni list z naravnimi predmeti.
- Pogovorimo se, katere predmete poznajo, kdaj so jih že videli, kaj manjka na listu.
- V skupinah ali posamezno raziskujejo omejen prostor gozda, nabirajo predmete v vedra ali košarice.
- Nabrane predmete položijo na skupno mesto, otroci skupaj ugotovijo, kaj so našli, česa ne in zakaj ne.
- Iz nabranih stvari oblikujejo gozdne mandale ali slike.

Dejavnost 2: Bodimo drevo

- Otroci se dotaknejo drevesa, ga povohajo, poslušajo, objamejo.
- Nato ga začnejo posnemati z gibanjem glede na opisane situacije:
 - rahel veter,
 - močan veter,
 - nevihta, dež in bliskanje,
 - sneg, kepa, obtežene veje,
 - prebujanje pomladi,
 - veverice v krošnji,
 - orkanski veter, ki izruva drevesa.
- Vsako gibanje traja približno minuto.
- Igro lahko nadgradimo: drugi otroci ugibajo, katero dogajanje drevo predstavlja.

Dejavnost 3: Moje drevo

- Vsak otrok iz nabranega naravnega materiala oblikuje svojo sliko drevesa.

- Ob tem spoznava dele drevesa: korenine (trdne, v zemlji), deblo (močno, pokončno), listi/iglice (za dihanje in rast).

Dejavnost 4: Spoznajmo drevesa

- Pogovor: ali so vsa drevesa enaka? Kako jih ločimo (lubje, oblika listov, iglice).
- Otroci spoznajo razliko med iglavci in listavci.
- Prepoznajo vsaj bukev, hrast in smreko (po lubju in listih/iglicah).

3. ZAKLJUČEK

Sprehod med krošnjami

- Otroci se razdelijo v pare.
- Eden drži ogledalce pod nosom in vanj gleda, drugi ga vodi in skrbi za varnost.
- Otroci tako opazujejo krošnje, nebo in poslušajo ptičje petje.
- Po sprehodu skupaj podelijo doživetja: kaj so videli, slišali, občutili.

4.4.1 Analiza in interpretacija opažanj

Dejavnosti v gozdu so pokazale, da naravno okolje ponuja številne možnosti za celosten razvoj otroka. Otroci so se učili skozi raziskovanje, gibanje, opazovanje, ustvarjanje in čustveno doživljanje, kar je omogočilo prepletanje različnih razvojnih področij, učili so se spoštlivega ravnanja z naravnimi viri (npr. uporaba palic, kamenčkov, listja brez uničevanja), da so spoznavali pomen narave kot življenjskega prostora za živali in rastline ter da se je ob tem krepil spoštljiv in odgovoren odnos do okolja.

Opažanja otrok (»grah raste na vrtu, ne v gozdu«, »trava ne raste v gozdu, ampak na travniku«, »zeleni listki bodo spomladi«) kažejo, da znajo razlikovati med značilnostmi različnih habitatov in letnih časov. To pomeni, da razvijajo sposobnost klasifikacije in logičnega sklepanja. Pri pogovorih o nalogah korenin, debela in krošnje so pokazali bogato predznanje, ki so ga preverjali v praksi (tipanje lubja, merjenje dreves, poslušanje zvokov).

Pri skupinskem ustvarjanju (vetrnica, medvedov brlog, šotor, klopca) so otroci morali sodelovati, se dogovoriti in razdeliti vloge. To je krepilo sposobnost komunikacije, sodelovanja in sprejemanja različnih idej. Ob dejavnosti »sprehod z ogledalcem« so izražali različna čustva – od strahu (»mislila sem, da bom padla v luknjo«) do navdušenja (»občutek je bil, kot da letim«). Otroci so tako urili sposobnost prepoznavanja in izražanja lastnih občutkov ter zaupanja v vrstnika, ki jih je spremljal.

Posnemanje dreves v različnih vremenskih pogojih je otroke spodbudilo k razvijanju ravnotežja, telesne sheme in koordinacije. Izkušnja orkanskega vetra, ki jih je »prevrnil«, je bila zanje posebej doživeta, saj so gibanje povezali z domišljijo. Otroci so z dotikanjem lubja,

vonjanjem dreves in poslušanjem ptičjega petja krepili tudi senzorično zaznavanje, ki je ključno za celosten razvoj.

Otroci so aktivno uporabljali besedni zaklad za opisovanje dreves in njihovih delov («deblo drži krošnjo», «listi nam dajejo kisik», «korenine pijejo vodo»). Z razlago razlik med listavci in iglavci so pokazali sposobnost opisovanja, razvrščanja in poimenovanja, kar krepi govorno-jezikovni razvoj.

Otroci so pri risanju dreves pokazali izjemno ustvarjalnost – ker niso imeli barvic, so uporabili naravne materiale (zemlja, vejice, oglje). S tem so razvijali iznajdljivost, domišljijo in estetsko izražanje.

Dejavnosti potrjujejo ugotovitve Pišota (2014) o pomenu gibanja za celostni razvoj, Kaplan & Kaplan (1989) o vlogi narave pri razvijanju pozornosti ter Torkarja (2013) o gozdni pedagogiki kot učnem okolju, ki krepi povezanost z naravo, socialne odnose in ustvarjalnost.

Slika 7: Postani drevo

Vir: lasten

Slika 8: Slike dreves iz naravnega materiala

Vir: lasten

4.5. Področje: glasbena umetnost

- TEMA DEJAVNOSTI: GLASBENA SKRINJICA NAS POPELJE V IGRALNICO NA PROSTEM
- GLOBALNI CILJI:
 - Doživljanje, spoznavanje in uživanje v umetnosti.
 - Razvijanje ustvarjalnosti in specifičnih umetniških sposobnosti.
- OPERATIVNI CILJ:
 - Razvijanje individualnih ustvarjalnih potencialov v fazah doživljanja, zamišljanja in izražanja na področju glasbene umetnosti.

- GLASBENI SMOTRI:
 - Ločiti glasove po barvi.
 - Ločiti instrumente po barvi zvoka.
 - Ločiti visoke in nizke zvoke.
 - Določiti smer zvoka.
 - Ločiti med hitrim in počasnim izvajanjem ritma (ter se gibati v ritmu).
- OBLIKE DELA: skupna, skupinska, v paru, individualna.
- METODE DELA: metoda igre, metoda lastne aktivnosti, metoda opazovanja, metoda prepoznavanja, metoda posnemanja.

DEJAVNOSTI:

1. Poišči par lesenih palčk, ki naj bodo različnih debelin in nanje igray kot:
 - ...bi oponašal zajčje poskoke (počasne ali hitre, glasne ali tihe,...).
 - ... bi oponašal kljuvanje velikega detla na deblu.

2. Poišči dva čim bolj čista kamna, na katera boš igral instrumentalno spremljavo ob prepevanju pesmi »po izboru otrok....«, nato ozvoči prijateljev korak:
...če na kamne igraš hitro – naj prijatelj hitro drobenclja in koraka;
...če pa boš igral počasi – naj tvoj prijatelj v paru hodi počasi.
3. Prazno plastenko okraši tako, da vanjo napolniš različen naravni material (kamne, vejice, pesek, listje, žir, želod, ...) ko se ti zdi, da je inštrument pripravljen nanj tudi zaigraj in hkrati zapoj tvojo najljubšo pesem.
4. Igra: dan in noč – malo drugače: ko eden od prijateljev prepeva visoke tone – je dan – otroci stojijoko drugi od prijateljev prepeva nizke tone – nastane noč – otroci čepijo.

4.5.1 Analiza in interpretacija opažanj

V opisanih dejavnostih so otroci na različne načine raziskovali svet zvoka v naravnem okolju gozda. Njihovi odzivi in vedenja kažejo, da so bili ob tem aktivno vključeni, dejavnosti pa so spodbujale njihov celostni razvoj.

Najprej je bilo opazno razvijanje sposobnosti zaznavanja in usmerjene pozornosti. Otroci so ob poslušanju razlikovali med različnimi zvoki – od žolnovega trkanja in ptičjega petja do šumenja listja in celo zvoka motorne žage v daljavi. To potrjuje ugotovitve Kaplana in Kaplana (1989), da narava spodbuja »mehko usmerjeno pozornost«, ki se naravno obnavlja ter otrokom omogoča boljše zbranost in zaznavanje podrobnosti.

Otroci so aktivno primerjali in klasificirali zvoke – ugotavljali, kateri je hiter ali počasen, glasen ali tih, visok ali nizek. Ko so sami napolnili plastenke z različnimi materiali in ugotovili, da je ena plastenka »glasnejša« od druge, so v praksi spoznavali osnovne fizikalne zakonitosti zvoka. S tem so razvijali sposobnost primerjanja, sklepanja in kritičnega mišljenja, saj so iz konkretnih izkušenj oblikovali razlage.

Močno se je izražal tudi gibalni vidik. Otroci so se gibali po gozdu, iskali materiale, tolkli s kamenčki, igrali s palicami in spremljali pesem z lastnimi inštrumenti. Pri tem so uporabljali grobo in fino motoriko, razvijali koordinacijo gibanja ter usklajevanje z ritmom in tempom. Pišot (2011) poudarja, da je gibanje temelj celostnega razvoja, saj povezuje telesni, čustveni in kognitivni razvoj – kar se je pri glasbenih dejavnostih jasno potrdilo.

Na čustvenem področju je dejavnost prinesla veliko užitka, sproščenosti in občutka skupnosti. Otroci so skupaj ustvarili pravi »gozdni orkester« in pri tem doživeli veselje ob skupnem igranju. Sodelovanje pri igri Odmev ali skupnem ustvarjanju ritma s palicami jih je spodbujalo k poslušanju, komunikaciji in empatiji. Pantomimične dejavnosti pa so otrokom omogočile spontano izražanje čustev in sproščen ustvarjalni stik s sovrstniki.

Zadnji vidik, ki se je močno izražal, je ustvarjalnost. Otroci so iz naravnih materialov izdelovali preproste inštrumente, oponašali naravne zvoke in raziskovali različne zvočne možnosti. Na ta

način so izražali svojo domišljijo ter razvijali občutek za umetniško izražanje. Torkar (2014) poudarja, da gozdna pedagogika s svojo sproščenostjo in odprtostjo spodbuja ustvarjalno mišljenje in inovativne oblike izražanja, kar je bilo v tej dejavnosti še posebej vidno.

Skupno lahko opazamo, da je naravno okolje otrokom omogočilo sproščeno, osredotočeno in ustvarjalno raziskovanje zvoka. V gozdu so hkrati razvijali kognitivne, gibalne, socialno-čustvene in ustvarjalne vidike svojega razvoja. To potrjuje teoretične ugotovitve Kaplana in Kaplana (1989), Pišota (2011) in Torkarja (2014) o pozitivnem vplivu narave, gibanja in gozdne pedagogike na celostni razvoj predšolskega otroka.

Slika 9: Glasbena igra Dan in noč

Vir: lasten

Slika 10: Instrumentalna spremljava ob petju pesmi

Vir: lasten

4.6. Področje: gibanje

- TEMA DEJAVNOSTI: VADBENA URA V GOZDU
- CILJI:
 - Razvijanje koordinacije oz. skladnost gibanja ter ravnotežja.
 - Sproščeno izvajanje naravnih oblik gibanja (hoja in tek po neravni površini).
 - Razvijanje moči, natančnosti, hitrosti, gibljivosti in vztrajnosti.
- METODE DELA:
 - Razlaga, demonstracija, opazovanje, spodbujanje, igra.
- OBLIKE DELA:
 - Skupna, individualna in skupinska.
- DEJAVNOSTI OTROK:
 - Otroci izvajajo raztezalne in krepilne vaje ob uporabi vej, ki so jih sami nabrali v gozdu.
 - Otroci sledijo navodilom odraslega.
 - Otroci premagujejo ovire.
 - Otroci izvajajo gibalne naloge.
- SREDSTVA, PRIPOMOČKI:
 - veje nabrane v gozdu, drevesa, hlod.

OPIS DEJAVNOSTI / METODIČNI POSTOPEK:

UVODNA MOTIVACIJA IN RAZGIBAVANJE:

Razgibavanje z vejami:

- dvigovanje veje nad glavo (odpremo, zapremo dežnik,...),
- vejo primemo z obema rokama (vozimo avto),
- vejo podajamo iz roke v roko,
- vejo položimo na tla, skačemo čez vejo, hodimo po veji,...

GLAVNI VSEBINSKI DEL DEJAVNOSTI:

Z otroki gremo do vsake postaje in jim razložim ter demonstriram kaj bodo počeli na vsaki postaji.

Ob določenem znaku se otroci preselijo na drugo postajo. Otroke med izvajanjem vaj spodbujam, motiviram in pomagam, če je potrebno.

1. postaja: PREMIČNA RAVNOTEŽNOSTNA GRED-hlod
 - otroci hodijo po hlodu in pri tem krepijo ravnotežje.
2. postaja: TEK V HRIB IN V DOLINO OKOLI DREVES (v različne smeri, z različno hitrostjo).
3. postaja: SKUPNO POTISKANJE HLODA-krepitev moči in sodelovanja.

ZAKLJUČNI DEL:

Igra za umiritev: Električna in druge igre s pravili: Zelenjavna juha, pozdravčki v paru...

Otroke postavimo v krog. Zmenimo se, v kateri smeri bo igra potekala in kdo bo začel. Dogovorimo se tudi za določen gib (poskok, stisk roke, dvig roke, pogled...), ki ga nato ponavljajo otroci, v krogu eden za drugim.

4.6.1 Analiza in interpretacija opažanj

Dejavnost v gozdu je otrokom omogočila aktivno in celostno učenje, kjer so se skozi gibanje, igro in sodelovanje razvijali na različnih področjih.

Najprej je zelo jasno izpostavljen gibalni razvoj otrok. Vaje z iskanjem palic, raztezne vaje, hoja po hlodu, plezanje po drevesu in sonožni poskoki so spodbujali koordinacijo, moč, ravnotežje in gibljivost. Otroci so se preizkušali v zahtevnejših nalogah na neravnem, spolzkem terenu, kar je od njih zahtevalo dodatno prilagajanje in iznajdljivost. Pišot (2011) poudarja, da je gibanje temelj celostnega razvoja predšolskega otroka in da se preko gibanja krepí tudi samopodoba, samozavest ter odnos do drugih. Opisani napredek otrok – od začetne nespretnosti do vse večje samostojnosti – lepo kaže na to, da redna izpostavljenost tovrstnim dejavnostim spodbuja njihov motorični in osebnostni razvoj.

Pomembno je opaziti tudi socialni in čustveni vidik. Otroci so pri gradnji poligona sodelovali, skupaj premikali težak hlod, se dogovarjali in spodbujali drug drugega. Pri tem so se učili vztrajnosti, skupinskega dela in komunikacije. Veselje ob uspehu, kot na primer pri uspešnem preplezanju štora ali premikanju hloda, je krepilo občutek dosežka in povezanosti v skupini. Torkar (2014) v okviru gozdne pedagogike poudarja, da narava spodbuja sodelovanje in povezanost med otroki, saj skupno reševanje nalog v naravnem okolju krepí občutek pripadnosti in sodelovanja.

Opaziti je tudi kognitivni razvoj, saj so otroci morali razmišljati o tem, kako postaviti ovire, kako premakniti hlod ali kako varno hoditi po hlodu. Pri igri »zelenjavna juha« so upoštevali pravila, jih razumeli in se hitro prilagodili dodatnemu pravilu, da ukaze daje samo kuhar. To kaže na razvoj sposobnosti razumevanja pravil, logičnega mišljenja in prilagajanja novim situacijam.

Zelo zanimivo je opažanje, da so bili otroci v gozdu bolj zbrani in tišji kot običajno v telovadnici. To potrjuje teorijo Kaplana in Kaplana (1989) o obnovitveni vlogi naravnega okolja. Narava s svojo »mehko pozornostjo« omogoča otrokom, da se lažje osredotočijo, zmanjšajo nemir in pokažejo večjo notranjo motivacijo. Svež zrak, naravna svetloba in razgiban teren so tako pozitivno vplivali na njihovo vedenje in koncentracijo.

Nenazadnje se je izražala tudi ustvarjalnost. Otroci so iz naravnih materialov sestavljali poligon, sami predlagali vaje z palicami in se sproščeno vključevali v igre. To potrjuje, da naravno okolje spodbuja njihovo domišljijo, saj ponuja neskončne možnosti za raziskovanje in ustvarjanje.

Slika 11: Raztezne vaje s palico

Vir: lasten

Slika 12: Skupinsko dvigovanje uteži

Vir: lasten

5 REZULTATI IN RAZPRAVA IZVAJANJA PRAKTIČNEGA DELA RAZISKOVALNE NALOGE

Na podlagi izvedenih dejavnosti v gozdu lahko odgovorimo na zastavljena raziskovalna vprašanja in potrdimo oblikovane hipoteze.

1. Katere telesne spretnosti otroci razvijajo v naravi?

Otroci razvijajo ravnotežje, moč, koordinacijo, gibljivost in samostojnost, saj premagujejo naravne ovire, kot so hlodi, štorovje in neraven teren. Gozd jim omogoča spontano gibanje, ki krepi njihove telesne sposobnosti in samozavest (Pišot, 2011).

2. Kako narava vpliva na radovednost, zbranost in ustvarjalnost otrok?

Narava spodbuja raziskovanje, primerjanje in ustvarjanje, na primer izdelavo preprostih instrumentov ali raziskovanje zvokov. Otroci so pri tem aktivno opazovali, primerjali in eksperimentirali, kar krepi njihovo radovednost in ustvarjalno mišljenje. Mehko usmerjena pozornost, ki jo omogoča naravno okolje, povečuje njihovo zbranost (Kaplan & Kaplan, 1989), ustvarjalnost pa še dodatno spodbuja odprtost in sproščenost gozda (Torkar, 2014).

3. Na kakšen način narava pomaga pri čustvenem razvoju in samozavesti?

Skupinske igre, kot je »gozdni orkester«, ter skupni dosežki pri reševanju nalog otrokom prinašajo občutek veselja, ponosa, povezanosti in sproščenosti. S tem se krepi njihova samozavest in čustvena stabilnost, saj se učijo izražati občutke v varnem in spodbudnem okolju.

4. Kako narava spodbuja sodelovanje in prijateljske odnose med otroki?

Naravno okolje omogoča skupinsko delo, poslušanje drug drugega, deljenje idej in spoštovanje pravil. Otroci skupaj postavljajo poligone, igrajo igre v parih in skupinah ter ustvarjajo ritem, kar krepi prijateljske odnose, empatijo in sposobnost sodelovanja.

5. Kako otroci v naravi razvijajo vrednote in odgovoren odnos do okolja?

Otroci se učijo spoštljivega ravnanja z naravnimi materiali, kot so palice, kamenčki in listje, brez njihovega uničevanja. Hkrati spoznavajo pomen narave kot življenjskega prostora za rastline in živali, kar krepi trajnostni in odgovorni odnos do okolja (Torkar, 2014).

Izvedene dejavnosti v gozdu jasno kažejo, da naravno okolje ponuja bogat prostor za učenje in raziskovanje, ki spodbuja celostni razvoj predšolskega otroka. Otroci so v gozdnem okolju ne le poslušali in opazovali, temveč so se aktivno vključevali v raziskovanje, primerjanje, ustvarjanje in skupinsko sodelovanje. To potrjuje, da narava omogoča neformalno, a zelo učinkovito učno okolje, kjer se otroci učijo na izkustven način.

Na kognitivnem področju so otroci razvijali sposobnosti opazovanja, primerjanja, klasifikacije in sklepanja. Pri matematičnih dejavnostih so šteli, merili in razvrščali naravne materiale, pri glasbenih pa raziskovali razlike med zvoki. Narava jim je nudila nešteto konkretnih primerov, iz katerih so sami izpeljali svoje ugotovitve – to je temelj konstruktivističnega učenja, kjer otrok na podlagi lastne izkušnje gradi razumevanje.

Socialno-čustveni razvoj se je izražal v skupinskem delu, sodelovanju in komunikaciji. Otroci so skupaj sestavljali gibalni poligon, igrali v »gozdnem orkestru«, reševali naloge v parih in skupinah. Ob tem so se učili upoštevati pravila, poslušati drug drugega in deliti ideje. Skupni dosežki, kot je premikanje težkega hloda ali usklajeno igranje ritma, so otrokom prinašali občutek ponosa, pripadnosti in povezanosti.

Pri gibalnem razvoju so naravne ovire, kot so hlodi, štorovje, drevesa in neraven teren, ponujale idealno priložnost za urjenje ravnotežja, moči, koordinacije in gibljivosti. Otroci so se gibalno spontano in z veseljem, pri tem pa krepili svojo samozavest in samostojnost. Kot izpostavlja Pišot (2011), gibanje ni le telesna aktivnost, temveč osnova za celosten razvoj, saj povezuje telesne, čustvene in kognitivne procese.

Jezikovni razvoj se je kazal v pripovedovanju doživetij, opisovanju zvokov, izražanju idej in sodelovanju v pogovorih. Otroci so iskali besede za zvoke, razlagali svoja opažanja in preko pantomime izražali, kar so doživeli. Narava je bila izhodišče za bogat besedni zaklad in za simbolno izražanje.

Na področju umetnosti so otroci pokazali izjemno mero ustvarjalnosti. Iz naravnih materialov so ustvarjali preproste instrumente, oponašali zvoke živali, ritmizirali s kamenčki in palicami ter skozi glasbo izražali svoja doživetja. To je otrokom omogočalo, da svojo domišljijo prenesejo v dejanja in se hkrati sproščajo ob umetniškem izražanju. Torkar (2014) poudarja, da prav gozdna pedagogika s svojo odprtostjo in povezanostjo z naravo spodbuja ustvarjalno mišljenje in inovativne oblike izražanja.

Pomemben vidik je tudi pozornost in koncentracija. Opazili smo, da so bili otroci v gozdu bolj zbrani, tihi in osredotočeni kot v notranjih prostorih. To potrjuje Kaplanova teorija o »mehko usmerjeni pozornosti« (Kaplan & Kaplan, 1989), po kateri narava omogoča obnovo pozornosti, zmanjšuje kognitivno utrujenost in otrokom omogoča boljše zaznavanje.

Skupni imenovalec vseh dejavnosti je, da so bile izkustvene, raziskovalne in igrive. Otroci so se učili z lastnim telesom, z gibom, z ustvarjalnostjo in z vsemi čuti. Vsaka dejavnost je bila hkrati učna in zabavna, kar je ključno za predšolsko obdobje.

Sklepno lahko poudarimo, da narava kot učni prostor združuje vse ključne razvojne vidike predšolskega otroka – od kognitivnih in gibalnih do socialnih, čustvenih in ustvarjalnih. Prav ta celostnost je največja vrednost gozdne pedagogike, saj otrokom omogoča, da skozi igro, raziskovanje in ustvarjanje v naravi razvijajo veščine, znanja in odnose, ki jih bodo spremljali tudi v prihodnje.

6 EMPIRIČNI DEL

6.1 Časovni potek raziskave

Raziskava s spletnim anketiranjem je potekala v časovnem obdobju od 23. 9. do 30. 10. 2025.

6.2 Hipoteze

Na podlagi raziskovalnih vprašanj iz praktičnega dela smo si v empiričnem delu postavili sledeče hipoteze:

1. Dejavnosti v naravi pripomorejo k razvoju različnih telesnih spretnosti otrok, kot so ravnotežje, koordinacija in gibljivost.
2. Stik z naravo spodbuja radovednost, pozornost in ustvarjalnost pri otrocih.
3. Narava pozitivno vpliva na čustveni razvoj otrok in krepi njihovo samozavest.
4. Dejavnosti v naravi spodbujajo sodelovanje, medsebojno pomoč in prijateljske odnose.
5. Otroci skozi izkušnje v naravi razvijajo vrednote in odgovoren odnos do okolja.

6.3 Postopek zbiranja podatkov

Podatke smo zbirali s spletnim anketnim vprašalnikom, ki smo ga kreirali s pomočjo spletnega orodja za izdelavo 1ka. Povezava do anketnega vprašalnika je bila posredovana vzgojiteljem preko družabnih omrežij in elektronske pošte. Vprašalnik je bil anonimen, vseboval je 17 vprašanj zaprtega in odprtega tipa. Uporabili smo kvantitativno/kvalitativno metodo zbiranja podatkov preko spletnega anketiranja.

6.4 Raziskovalni vzorec

Raziskava je bila opravljena na priložnostnem vzorcu. Zajeli smo vzgojitelje predšolskih otrok iz celotne Slovenije. Ustrezno je anketo rešilo 110 vzgojiteljev, v nadaljnji analizi bomo uporabili odgovore vseh ustrezno rešenih anketnih vprašalnikov.

6.5 Analiza anketnega vprašalnika

Analiza 1. anketnega vprašanja: Kako pogosto z otroki izvajate dejavnosti v naravi?

Preglednica 1: Kako pogosto z otroki izvajate dejavnosti v naravi?

Kako pogosto z otroki izvajate dejavnosti v naravi?	Frekvenca	Odstotek
Večkrat na teden	72	65 %
Enkrat na teden	32	29 %
Občasno (manj kot enkrat na teden)	6	6 %
Redko ali nikoli	0	0 %
Skupaj	110	100 %

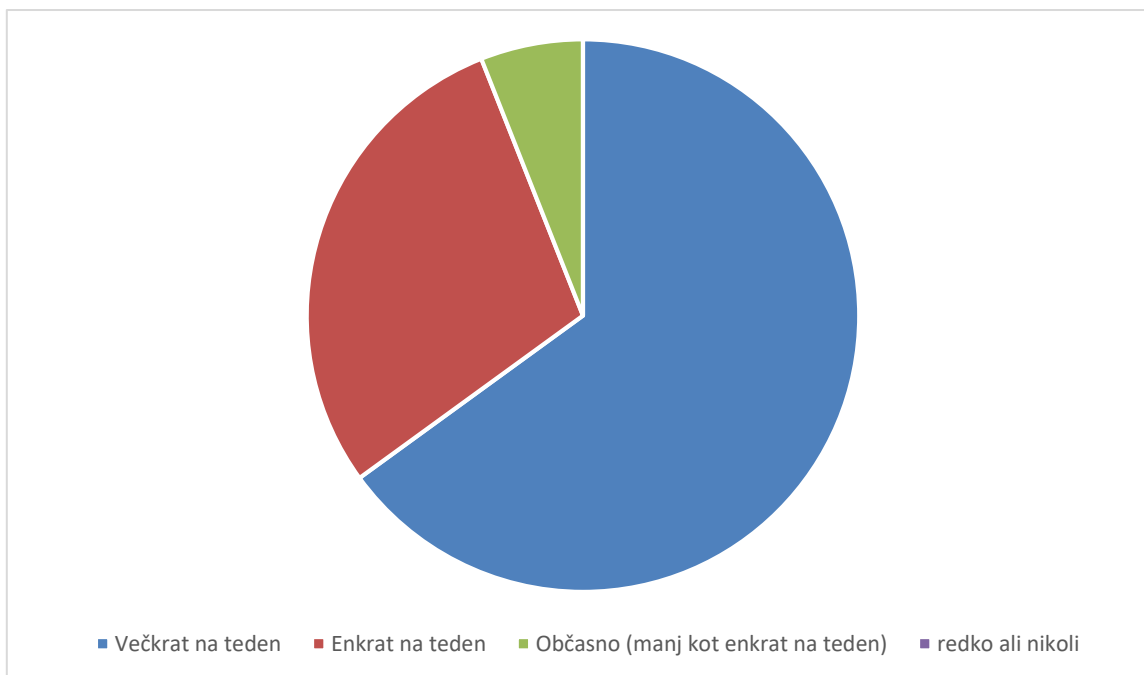
Iz podatkov v preglednici je razvidno, da velika večina anketiranih pogosto izvaja dejavnosti v naravi z otroki. Največji delež (65 %) jih poroča, da z otroki v naravi izvajajo dejavnosti večkrat na teden, kar kaže na zelo visoko stopnjo vključevanja naravnega okolja v njihovo delo ali prosti čas.

Skoraj tretjina anketirancev (29 %) dejavnosti v naravi izvaja enkrat na teden, kar prav tako kaže na redno in sistematično vključevanje narave v njihove aktivnosti.

Manjši delež (6 %) dejavnosti v naravi izvaja občasno, torej manj kot enkrat na teden. Ta skupina predstavlja tiste, ki naravo vključujejo redkeje, verjetno zaradi organizacijskih ali drugih okoliščin.

Pomembno je poudariti, da nihče od anketiranih ni navedel, da dejavnosti v naravi z otroki izvaja redko ali nikoli (0 %), kar kaže, da so tovrstne dejavnosti prisotne pri vseh sodelujočih.

Skupni rezultati torej kažejo na visoko stopnjo ozaveščenosti in pozitivnega odnosa do vključevanja narave v delo z otroki ter na redno izvajanje dejavnosti v naravnem okolju.

Graf 1: Kako pogosto z otroki izvajate dejavnosti v naravi?

Analiza 2. anketnega vprašanja: Ali opazate, da dejavnosti v naravi krepijo otrokove gibalne sposobnosti (ravnotežje, koordinacijo, moč, vzdržljivost)?

Preglednica 2: Ali opazate, da dejavnosti v naravi krepijo otrokove gibalne sposobnosti (ravnotežje, koordinacijo, moč, vzdržljivost)?

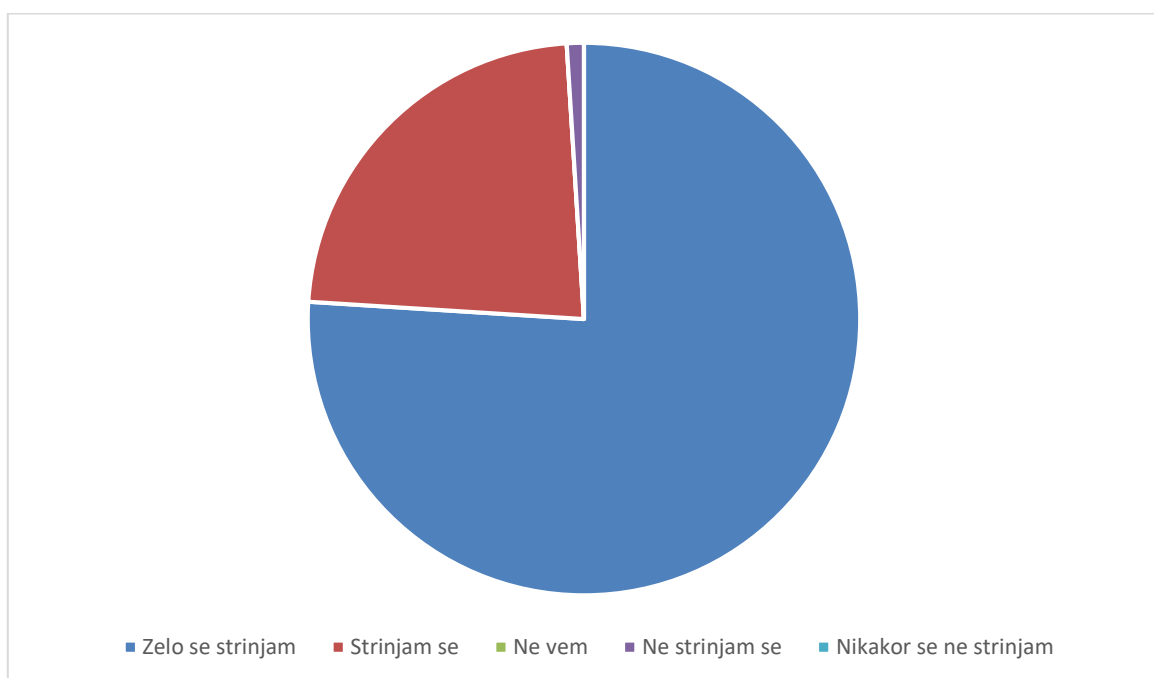
Ali opazate, da dejavnosti v naravi krepijo otrokove gibalne sposobnosti (ravnotežje, koordinacijo, moč, vzdržljivost)?	Frekvenca	Odstotek
Zelo se strinjam	84	76 %
Strinjam se	25	23 %
Ne vem	0	0 %
Ne strinjam se	1	1 %
Nikakor se ne strinjam	0	0 %
Skupaj	110	100 %

Rezultati kažejo, da velika večina anketiranih opaža pozitiven vpliv dejavnosti v naravi na gibalne sposobnosti otrok. Kar 76 % vprašanih se z navedbo zelo strinja, da dejavnosti v naravi krepijo otrokove gibalne sposobnosti, kot so ravnotežje, koordinacija, moč in vzdržljivost. To pomeni, da večina anketirancev zaznava zelo izrazite koristi tovrstnih dejavnosti.

Skoraj četrtina anketiranih (23 %) se z navedbo strinja, kar dodatno potrjuje prevladujoče pozitivno mnenje. Skupno torej 99 % vseh sodelujočih meni, da dejavnosti v naravi prispevajo h krepitvi otrokove telesne pripravljenosti in gibalnega razvoja.

Le 1 % anketirancev se z navedbo ne strinja, kar predstavlja zanemarljivo manjšino. Nihče od sodelujočih ni izbral odgovorov "ne vem" ali "nikakor se ne strinjam", kar kaže na visoko stopnjo soglasja in prepričanja o pomembnosti gibanja v naravi za otrokov razvoj.

Skupni rezultati kažejo, da anketirani zelo enotno prepoznavajo naravno okolje kot ključen dejavnik pri spodbujanju otrokovega gibalnega razvoja in telesne pripravljenosti.

Graf2: Ali opazate, da dejavnosti v naravi krepijo otrokove gibalne sposobnosti (ravnotežje, koordinacijo, moč, vzdržljivost)?

Analiza 3. anketnega vprašanja: Katere gibalne spretnosti otroci po vašem opažanju najpogosteje razvijajo skozi igro v naravi?

Na podlagi odprtih odgovorov anketirancev je razvidno, da otroci med igro v naravi razvijajo širok spekter gibalnih spretnosti. Med navedenimi odgovori se nekateri pojavljajo zelo pogosto, kar kaže na njihovo osrednjo vlogo pri gibanju v naravnem okolju.

Najpogosteje omenjene gibalne spretnosti:

1. Ravnotežje – je daleč najpogosteje izpostavljena gibalna sposobnost. Anketirani opažajo, da otroci v naravi pogosto razvijajo občutek za ravnotežje pri hoji po neenakomernem terenu, plezanju, premagovanju naravnih ovir in drugih dejavnostih.
2. Koordinacija – prav tako zelo pogosto omenjena. Odgovori kažejo, da otroci skozi raznolika gibanja v naravi izboljšujejo usklajenost gibov, skladnost celotnega telesa ter koordinacijo rok in nog.
3. Moč – več anketiranih opaža, da naravne oblike gibanja, kot so plezanje, skakanje in tek po razgibanem terenu, pripomorejo h krepitvi mišične moči.
4. Vzdržljivost – pogosto povezana z daljšim gibanjem v naravi (tek, hoja, hoja v klanec, premagovanje razdalj). Anketiranci poudarjajo, da se skozi takšne aktivnosti izboljšuje otrokova telesna pripravljenost in kondicija.
5. Naravne oblike gibanja – več odgovorov izpostavlja, da otroci v naravi spontano izvajajo osnovne gibalne vzorce, kot so hoja, tek, plezanje, skakanje in metanje.
6. Groba motorika – pogosto omenjena kot pomembna skupina spretnosti, ki se razvijajo pri večjih, celotno telo vključujočih gibanjih.
7. Gibljivost – nekateri anketiranci opažajo, da naravne aktivnosti spodbujajo tudi gibljivost sklepov in prožnost telesa.
8. Hitrost – omenjena v povezavi z igrami, tekanjem in reakcijskimi odzivi otrok na naravne situacije.
9. Orientacija v prostoru – izpostavljena pri dejavnostih, kjer se otroci gibajo po neznanem ali razgibanem terenu, iščejo poti in se prostorsko orientirajo.
10. Spretnost in skladnost gibanja – nekaj odgovorov navaja razvoj splošne telesne spretnosti ter skladnih, nadzorovanih gibov.
11. Groba in fina motorika – pri delu z naravnimi materiali otroci razvijajo tako večje gibalne vzorce kot tudi natančne, drobne gibe rok in prstov.
12. Stabilizacijske in lokomotorne spretnosti – posamezni odgovori poudarjajo krepitev telesne stabilnosti in osnovnih gibanj (hoja, tek, plezanje).
13. Senzomotorične spretnosti – redkeje omenjeno, vendar kaže na zavedanje pomena povezovanja gibanja in zaznavanja v naravnem okolju.
14. Samostojnost – v nekaj odgovorih se pojavlja tudi kot spretnost, ki jo otroci razvijajo skozi gibanje v naravi, saj se učijo samoiniciativnega premagovanja ovir in odločanja pri gibanju.

Analiza 4. anketnega vprašanja: V kolikšni meri se strinjate, da narava spodbuja otrokovo radovednost in raziskovalno vedenje?

Preglednica 3: V kolikšni meri se strinjate, da narava spodbuja otrokovo radovednost in raziskovalno vedenje?

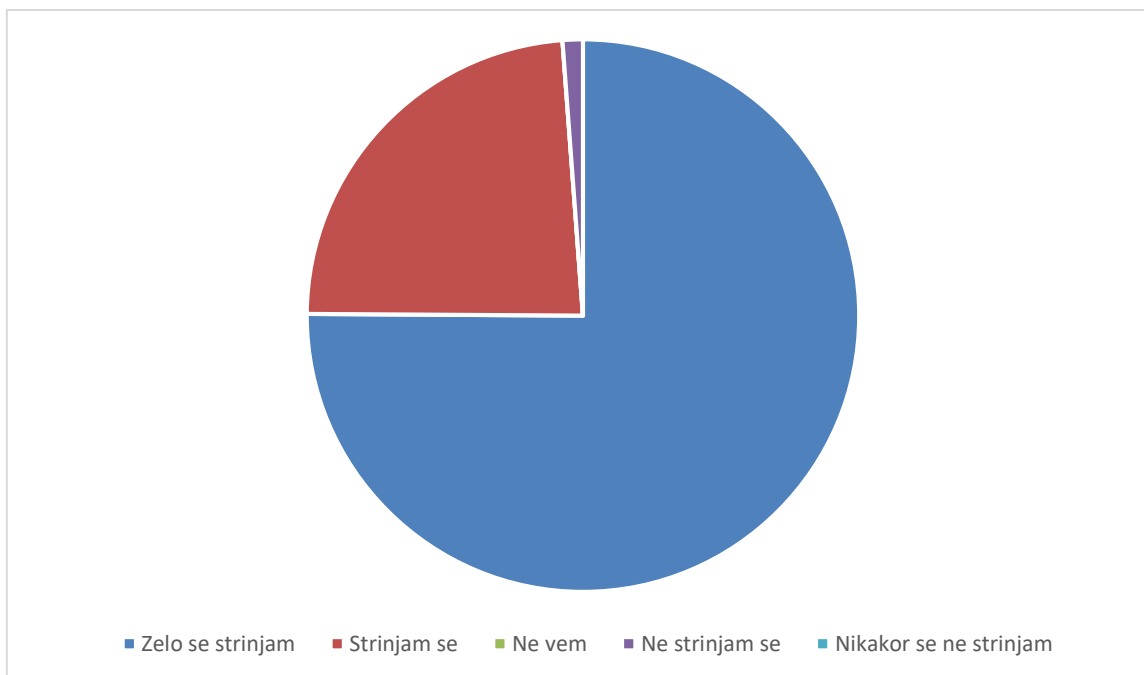
V kolikšni meri se strinjate, da narava spodbuja otrokovo radovednost in raziskovalno vedenje?	Frekvenca	Odstotek
Zelo se strinjam	83	76 %
Strinjam se	26	24 %
Ne vem	0	0 %
Ne strinjam se	0	0 %
Nikakor se ne strinjam	0	0 %
Skupaj	109	100 %

Rezultati kažejo na zelo visoko stopnjo soglasja med anketiranimi glede vpliva narave na otrokovo radovednost in raziskovalno vedenje. Kar 76 % anketirancev se z navedbo zelo strinja, da narava spodbuja otrokovo radovednost in raziskovanje, medtem ko se 24 % z navedbo strinja.

Skupno to pomeni, da vsi sodelujoči (100 %) prepoznajo pozitiven vpliv naravnega okolja na otrokov raziskovalni duh, saj nihče ni izbral odgovorov "ne vem", "ne strinjam se" ali "nikakor se ne strinjam".

Takšen rezultat kaže na enotno prepričanje anketirancev, da narava predstavlja izjemno spodbudno okolje za razvijanje otrokove radovednosti, samoiniciativnosti in sposobnosti raziskovanja. Naravno okolje otrokom ponuja številne priložnosti za opazovanje, preizkušanje, eksperimentiranje in odkrivanje novih izkušenj, kar spodbuja njihov kognitivni razvoj in učni interes.

Sklepno lahko ugotovimo, da anketirani zelo visoko vrednotijo pomen narave kot učnega okolja, ki omogoča aktivno učenje preko izkušenj ter krepi otrokovo željo po raziskovanju sveta okoli sebe.

Graf 3: V kolikšni meri se strinjate, da narava spodbuja otrokovo radovednost in raziskovalno vedenje?

Analiza 5. anketnega vprašanja: Ali opazate, da dejavnosti v naravi izboljšujejo otrokovo koncentracijo in reševanje problemov?

Preglednica 4: Ali opazate, da dejavnosti v naravi izboljšujejo otrokovo koncentracijo in reševanje problemov?

Ali opazate, da dejavnosti v naravi izboljšujejo otrokovo koncentracijo in reševanje problemov?	Frekvenca	Odstotek
Zelo se strinjam	60	55 %
Strinjam se	47	43 %
Ne vem	2	2 %
Ne strinjam se	0	0 %
Nikakor se ne strinjam	0	0 %
Skupaj	109	100 %

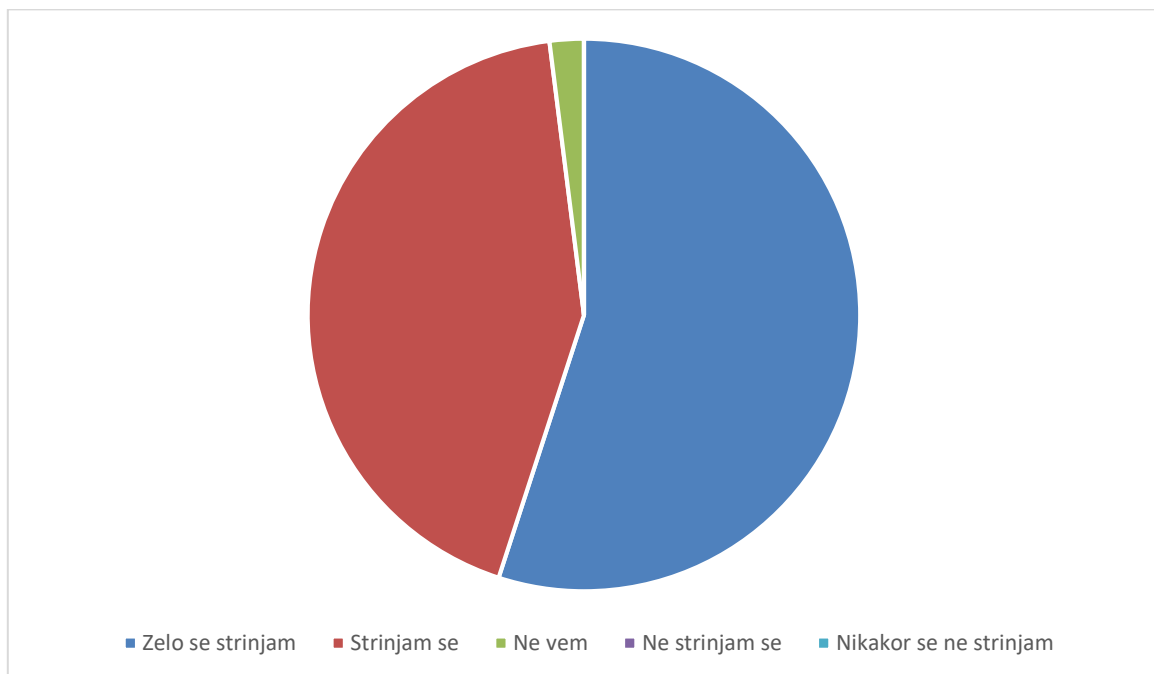
Rezultati kažejo, da večina anketiranih opaža pozitiven vpliv dejavnosti v naravi na otrokovo koncentracijo in sposobnost reševanja problemov.

Največ anketirancev (55 %) se z navedbo zelo strinja, da dejavnosti v naravi prispevajo k izboljšanju otrokove pozornosti in sposobnosti miselnega osredotočanja. Dodatnih 43 % sodelujočih se z navedbo strinja, kar skupaj pomeni, da kar 98 % anketiranih prepoznava pomembno vlogo narave pri razvoju teh kognitivnih sposobnosti.

Le 2 % anketirancev so izrazili negotovost (odgovor “ne vem”), medtem ko nihče ni izbral odgovorov “ne strinjam se” ali “nikakor se ne strinjam”, kar kaže na visoko stopnjo soglasja glede pozitivnih učinkov naravnih dejavnosti.

Na podlagi teh rezultatov lahko sklepamo, da anketirani jasno zaznavajo povezavo med gibanjem in dejavnostmi v naravnem okolju ter otrokovo sposobnostjo koncentracije in miselnega reševanja nalog. Narava otrokom ponuja mirno, sproščujoče, a hkrati spodbudno okolje, ki omogoča razvoj pozornosti, vztrajnosti, opazovanja in ustvarjalnega razmišljanja.

Sklepno lahko ugotovimo, da anketirani prepoznajo naravo kot pomembno okolje za razvoj otrokovega kognitivnega mišljenja, saj spodbuja osredotočenost, samostojno razmišljanje in reševanje problemov na izkustven način.

Graf 4: Ali opažate, da dejavnosti v naravi izboljšujejo otrokovo koncentracijo in reševanje problemov?

Analiza 6. anketnega vprašanja: Kako dejavnosti v naravi po vašem mnenju vplivajo na otrokovo samozavest in čustveno stabilnost?

Preglednica 5: Kako dejavnosti v naravi po vašem mnenju vplivajo na otrokovo samozavest in čustveno stabilnost?

Kako dejavnosti v naravi po vašem mnenju vplivajo na otrokovo samozavest in čustveno stabilnost?	Frekvenca	Odstotek
Zelo pozitivno	57	53 %
Pozitivno	49	46 %
Ne vem	1	1 %
Negativno	0	0 %
Zelo negativno	0	0 %
Skupaj	107	100 %

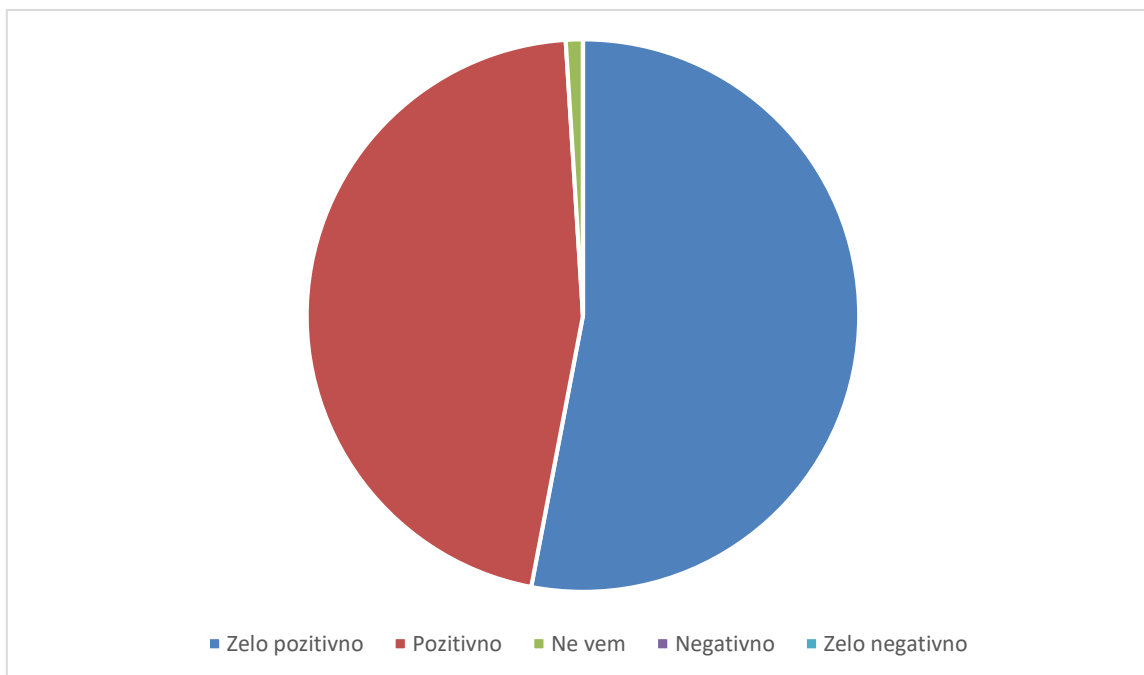
Rezultati kažejo, da anketirani zelo enotno prepoznavajo pozitiven vpliv dejavnosti v naravi na otrokovo samozavest in čustveno stabilnost.

Več kot polovica anketiranih (53 %) meni, da naravne dejavnosti vplivajo na otroke zelo pozitivno, medtem ko jih 46 % ocenjuje vpliv kot pozitiven. Skupno to pomeni, da kar 99 % anketirancev opaža, da ima narava ugoden učinek na otrokovo čustveno in osebno rast.

Le 1 % sodelujočih je izbral odgovor "ne vem", kar kaže, da je negotovost med anketiranimi minimalna, medtem ko nihče ni zaznal negativnih vplivov narave na otrokovo samozavest ali čustveno ravnovesje.

Iz teh rezultatov lahko sklepamo, da anketirani prepoznavajo naravo kot pomemben vir čustvene podpore in osebostnega razvoja otrok. Naravne dejavnosti otrokom omogočajo, da doživljajo uspehe, premagujejo izzive, sprejemajo tveganja in ob tem gradijo občutek kompetentnosti in zaupanja vase. Hkrati naravno okolje spodbuja sproščenost, zmanjšuje stres ter krepi čustveno stabilnost in občutek notranjega miru.

Sklepno lahko ugotovimo, da anketirani vidijo naravo kot prostor, kjer otroci razvijajo samozavest, čustveno ravnovesje ter pozitivno samopodobo, kar pomembno prispeva k njihovem celostnemu razvoju.

Graf 5: Kako dejavnosti v naravi po vašem mnenju vplivajo na otrokovo samozavest in čustveno stabilnost?

Analiza 7. anketnega vprašanja: Katere spremembe v čustvenem izražanju otrok ste opazili po dejavnostih v naravi?

Na podlagi odgovorov anketirancev je razvidno, da dejavnosti v naravi vplivajo zelo pozitivno na čustveno izražanje otrok. Udeleženci so opazili številne spremembe v vedenju, razpoloženju in medosebnih odnosih otrok po izvajanju dejavnosti na prostem.

Najpogosteje omenjena sprememba je umirjenost. Večina anketirancev opaža, da so otroci po dejavnostih v naravi bolj sproščeni, mirni in čustveno stabilni. Naravno okolje jim omogoča, da se umirijo, lažje obvladujejo svoja čustva ter zmanjšajo napetost in razdražljivost.

Sproščenost in zadovoljstvo sta naslednji pogosto navedeni spremembi. Otroci v naravi delujejo bolj sproščeno, vedro, nasmejano in zadovoljno. V opazovanjih se pojavlja več smeha, spontanosti in pristnega veselja, kar kaže na izrazito pozitivno čustveno klimo.

Veselje in radovednost sta prav tako pogosto omenjeni. Anketiranci izpostavljajo, da otroci v naravi pogosteje izražajo zanimanje za okolico, navdušenje nad raziskovanjem ter večjo vedoželjnost.

Empatija in sodelovanje sta pomembni čustveni spremembi, ki se pojavljata v številnih odgovorih. Otroci v naravi kažejo več sočutja do sovrstnikov in živih bitij, lažje sodelujejo, si pomagajo in se dogovarjajo. Hkrati se pri njih krepi občutek povezanosti z naravo in drugimi.

Manj konfliktov in agresivnosti – več anketirancev opaža, da se po dejavnostih v naravi zmanjša število konfliktnih situacij, otroci so bolj potrpežljivi, strpni in lažje rešujejo nesoglasja.

Povečana samozavest in občutek ponosa – otroci se po dejavnostih v naravi kažejo kot bolj samozavestni, pogumno premagujejo izzive ter se veselijo svojih dosežkov.

Premagovanje strahu in čustvenih stisk – nekateri odgovori poudarjajo, da otroci v naravi postopno premagujejo strah pred novimi izzivi, ovirami ali neznanimi situacijami.

Boljša koncentracija in pozornost – pri otrocih se kaže večja zbranost in sposobnost osredotočanja na dejavnost, kar prispeva k boljšemu čustvenemu nadzoru in umirjenosti.

Strpnost in potrpežljivost – narava spodbuja počasnejši ritem, kar otrokom pomaga razvijati potrpežljivost, razumevanje in tolerantnost do drugih.

Positivna klima in občutek varnosti – otroci v naravi delujejo v prijetnem, spodbudnem okolju, ki jim omogoča občutek varnosti, sprejetosti in povezanosti.

Odprtost in zaupanje – pri otrocih se pojavlja večja odprtost v komunikaciji in izražanju čustev, kar prispeva k boljšim odnosom z vrstniki in odraslimi.

Samostojnost in vztrajnost – anketiranci opažajo, da otroci po dejavnostih v naravi pogosteje kažejo več samoiniciativnosti, vztrajnosti ter sposobnost samostojnega soočanja z izzivi.

Zmanjšana zaskrbljenost in tesnoba – stik z naravo pomirja otroke in prispeva k zmanjšanju občutkov tesnobe, strahu ali napetosti.

Iz analize odgovorov je razvidno, da imajo dejavnosti v naravi izjemno pozitiven vpliv na čustveno izražanje otrok. Najpogosteje se pojavljajo umirjenost, sproščenost, veselje in empatija, sledijo pa manj konfliktov, več sodelovanja, večja samozavest in čustvena stabilnost. Narava se tako kaže kot prostor čustvene uravnoveženosti, kjer otroci pridobivajo notranji mir, samozaupanje in sposobnost boljšega razumevanja sebe ter drugih.

Analiza 8. anketnega vprašanja: Kako pogosto otroci v naravi sodelujejo pri skupinskih dejavnostih (skupne igre, raziskovanje, gradnja)?

Preglednica 6: Kako pogosto otroci v naravi sodelujejo pri skupinskih dejavnostih (skupne igre, raziskovanje, gradnja)?

Kako pogosto otroci v naravi sodelujejo pri skupinskih dejavnostih (skupne igre, raziskovanje, gradnja)?	Frekvenca	Odstotek
Vedno	49	47 %
Pogosto	49	47 %
Občasno	6	6 %
Redko	0	0 %
Nikoli	0	0 %
Skupaj	104	100 %

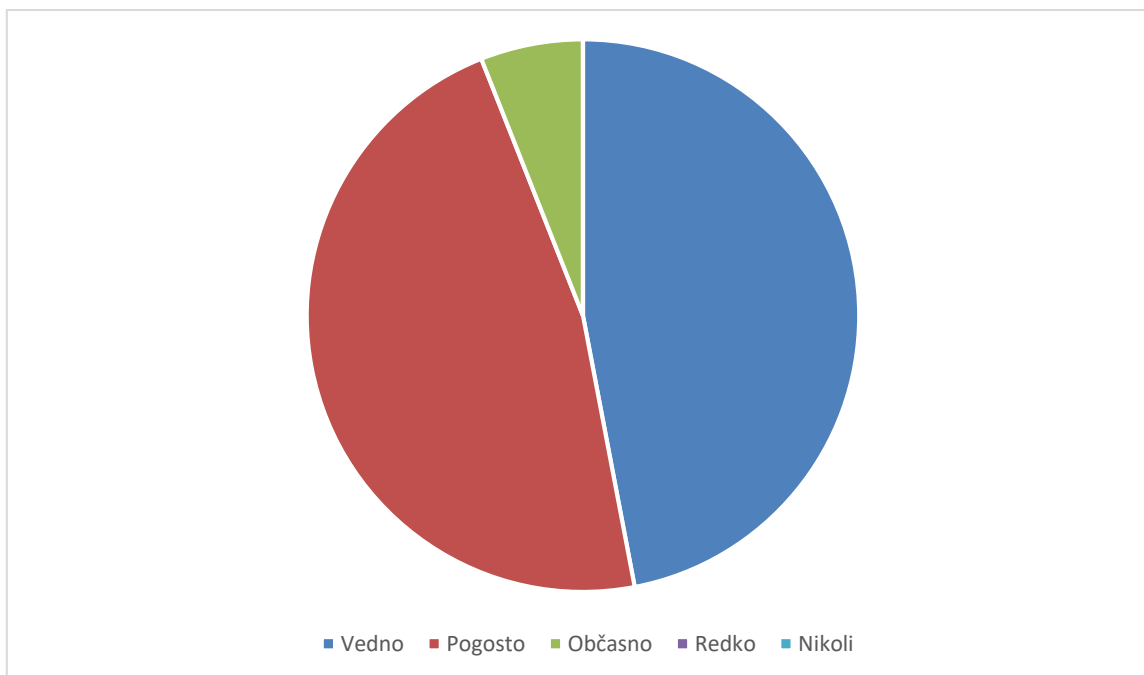
Rezultati kažejo, da otroci v naravi zelo pogosto sodelujejo pri skupinskih dejavnostih, kot so skupne igre, raziskovanje ali gradnja različnih struktur iz naravnih materialov.

Največ anketirancev (47 %) je navedlo, da otroci pri takšnih dejavnostih sodelujejo vedno, enak delež (47 %) pa je odgovoril, da sodelujejo pogosto. Skupno to pomeni, da kar 94 % anketiranih opaža redno in aktivno sodelovanje otrok v skupinskih dejavnostih v naravnem okolju.

Le 6 % anketirancev meni, da otroci pri teh dejavnostih sodelujejo občasno, medtem ko nihče ni izbral odgovorov "redko" ali "nikoli", kar kaže na enotno prepričanje o visoki stopnji sodelovanja otrok v skupnih dejavnostih v naravi.

Ti rezultati kažejo, da naravno okolje spodbuja sodelovanje, timsko delo in socialno povezanost otrok. Skupinske dejavnosti v naravi, kot so gradnja iz vej, skupno raziskovanje ali skupinske igre, krepijo komunikacijske spretnosti, občutek pripadnosti, medsebojno pomoč in sodelovanje. Otroci se ob tem učijo dogovarjanja, delitve vlog in skupnega reševanja problemov, kar pomembno prispeva k razvoju socialnih in čustvenih kompetenc.

Sklepno lahko ugotovimo, da anketirani prepoznavajo naravo kot zelo spodbudno okolje za razvoj sodelovalnih in socialnih spretnosti, saj otroci tam z veseljem in redno sodelujejo v skupinskih dejavnostih, kar prispeva k pozitivnim odnosom, občutku povezanosti in skupinski dinamiki.

Graf 6: Kako pogosto otroci v naravi sodelujejo pri skupinskih dejavnostih (skupne igre, raziskovanje, gradnja)?

Analiza 9. anketnega vprašanja: V kolikšni meri se strinjate, da dejavnosti v naravi spodbujajo sodelovanje, pomoč in prijateljske odnose?

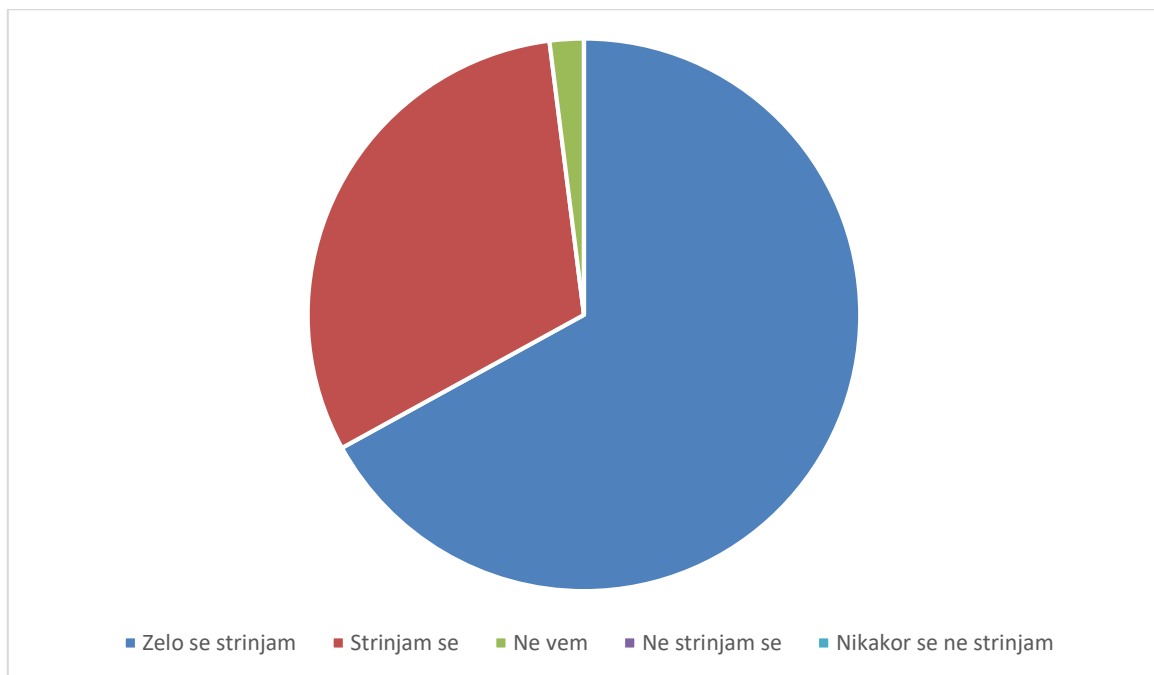
Preglednica 7: V kolikšni meri se strinjate, da dejavnosti v naravi spodbujajo sodelovanje, pomoč in prijateljske odnose?

V kolikšni meri se strinjate, da dejavnosti v naravi spodbujajo sodelovanje, pomoč in prijateljske odnose?	Frekvenca	Odstotek
Zelo se strinjam	70	67 %
Strinjam se	32	31 %
Ne vem	2	2 %
Ne strinjam se	0	0 %
Nikakor se ne strinjam	0	0 %
Skupaj	104	100 %

Rezultati v preglednici kažejo, da večina anketirancev zelo pozitivno ocenjuje vpliv dejavnosti v naravi na spodbujanje sodelovanja, pomoči in prijateljskih odnosov. Kar 67 % vprašanih se z navedbo »zelo strinjam se« popolnoma strinja, dodatnih 31 % pa se z navedbo »strinjam se« prav tako strinja s trditvijo. Skupno torej 98 % anketirancev meni, da dejavnosti v naravi spodbujajo sodelovanje, pomoč in prijateljske odnose.

Le 2 % anketirancev so se odločili za odgovor »ne vem«, kar kaže, da je delež neodločenih zelo majhen. Noben anketiranec ni izbral odgovorov »ne strinjam se« ali »nikakor se ne strinjam«, kar dodatno potrjuje izrazito pozitivno naravnost udeležencev do vpliva dejavnosti v naravi.

Na podlagi teh rezultatov lahko sklepamo, da udeleženci v dejavnostih v naravi prepoznajo pomembno socialno komponento, saj jih vidijo kot priložnost za krepitev sodelovanja, medsebojne pomoči ter gradnjo prijateljskih odnosov. To kaže, da imajo takšne dejavnosti poleg fizičnih in doživljajskih koristi tudi pomemben socialno-pedagoški pomen.

Graf 7: V kolikšni meri se strinjate, da dejavnosti v naravi spodbujajo sodelovanje, pomoč in prijateljske odnose?

Analiza 10. anketnega vprašanja: Navedite primer, ko so otroci skozi igro v naravi pokazali sodelovanje ali reševali konflikt.

Analiza odprtih odgovorov kaže, da se sodelovanje in reševanje konfliktov med otroki najpogosteje pojavljata pri skupinskem grajenju različnih objektov iz naravnih materialov. Največ udeležencev je navedlo primere, kot so gradnja hišic, brlogov, bunkerjev, šotorov, bivakov ali indijanskih šotorov iz vej, listja in drugega naravnega materiala. Pri teh dejavnostih so se otroci dogovarjali o razporeditvi vlog, delitvi materiala, zaporedju gradnje in skupnih rešitvah, kar je zahtevalo veliko mero komunikacije, sodelovanja in kompromisov.

Druga pogosta oblika sodelovanja je bila pomoč pri fizično zahtevnejših opravilih, kot so nošenje težjih vej, premagovanje naravnih ovir, hoja po deblu, plezanje, kopanje jam ali prenašanje materialov. V teh primerih so otroci drug drugemu nudili podporo, spodbudo in pomoč, kar kaže na razvijanje empatije in skupinske povezanosti.

Veliko primerov se nanaša tudi na skupno raziskovanje narave, kot so iskanje gozdnih plodov, sledi živali, raziskovanje prsti, opazovanje polžev ali deževnikov, izdelovanje mandal in gozdnih slik. V teh dejavnostih so otroci delili materiale, ideje in opažanja, kar spodbuja sodelovanje v mirnem, raziskovalnem kontekstu.

Pogosti so bili tudi primeri, kjer so otroci skupaj reševali konflikte, zlasti pri delitvi materialov ali prostora med igro. Eden od pogostih opisov je bil, da sta se otroka sprla zaradi iste veje, a sta s pogovorom in predlogom skupne uporabe prišla do rešitve, ki je zadovoljila vse. Takšni primeri kažejo, da igra v naravi spodbuja samoiniciativno reševanje sporov in učenje socialnih veščin v realnih situacijah.

Nekateri odgovori izpostavljajo tudi sodelovalne igre in skupinsko reševanje nalog, kot so izdelava poligonov, didaktičnih nalog, čutnih poti ali skupnih izdelkov iz naravnega materiala. Pri teh dejavnostih se kaže usklajeno delovanje skupine in medsebojno dogovarjanje o ciljih in načinu dela.

Redkeje so anketiranci omenili primere pomoči ob nezgodah ali nesrečah (npr. otrok se ujame v trnje ali pade z veje), kjer so vrstniki samoiniciativno priskočili na pomoč, kar dodatno potrjuje razvoj solidarnosti in čustvene povezanosti med otroki.

Najpogostejši primeri sodelovanja otrok v naravi so gradnja iz naravnih materialov, pomoč pri premagovanju ovir, skupno raziskovanje narave in samostojno reševanje konfliktov. Iz odgovorov je razvidno, da naravno okolje spodbuja spontano, pristno in sodelovalno vedenje, kjer otroci lažje komunicirajo, si pomagajo in skupaj rešujejo težave. Dejavnosti v naravi torej pomembno prispevajo k razvoju socialnih kompetenc, timskega duha in prijateljskih odnosov.

Analiza 11. anketnega vprašanja: Ali opažate, da dejavnosti v naravi spodbujajo pri otrocih odgovornost in spoštovanje do okolja?

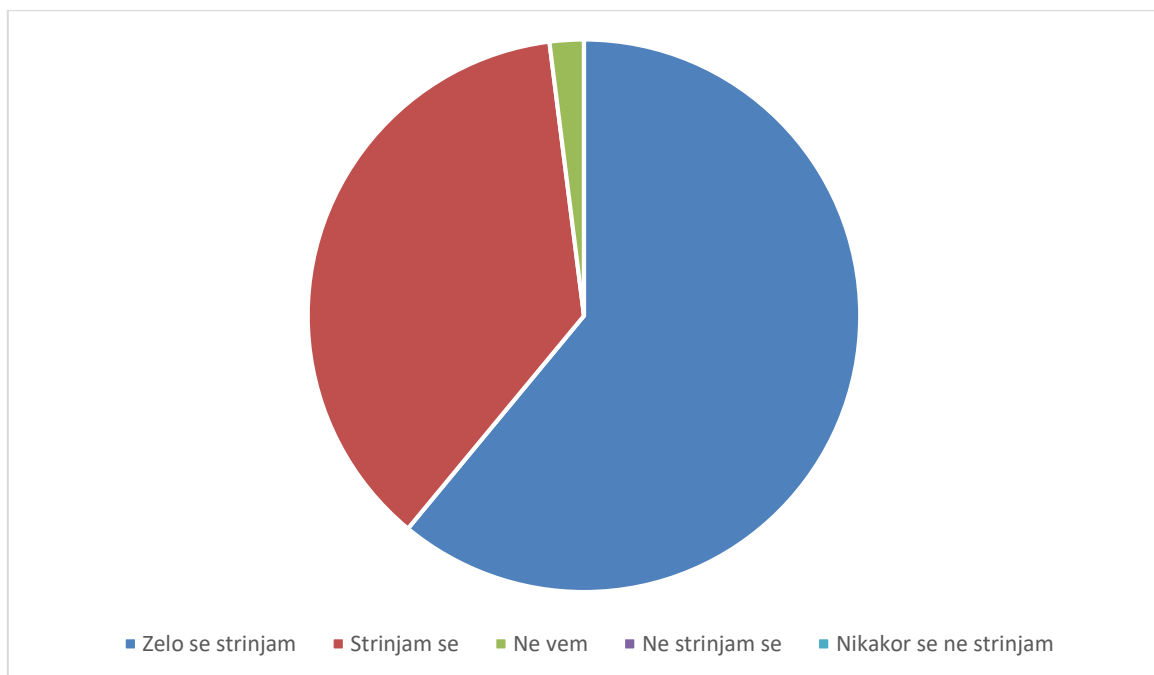
Preglednica 8: Ali opažate, da dejavnosti v naravi spodbujajo pri otrocih odgovornost in spoštovanje do okolja?

Ali opažate, da dejavnosti v naravi spodbujajo pri otrocih odgovornost in spoštovanje do okolja?	Frekvenca	Odstotek
Zelo se strinjam	61	61 %
Strinjam se	37	37 %
Ne vem	2	2 %
Ne strinjam se	0	0 %
Nikakor se ne strinjam	0	0 %
Skupaj	100	100 %

Rezultati kažejo, da imajo anketiranci zelo pozitivno mnenje o vplivu dejavnosti v naravi na razvoj odgovornosti in spoštovanja do okolja pri otrocih. Skupno kar 98 % vseh vprašanih meni, da dejavnosti v naravi te vrednote spodbujajo – od tega 61 % anketirancev z navedbo »zelo se strinjam« in 37 % z navedbo »strinjam se«.

Le 2 % anketiranih so se odločili za odgovor »ne vem«, kar kaže, da je delež neodločenih izjemno majhen. Nihče od sodelujočih ni izbral odgovorov »ne strinjam se« ali »nikakor se ne strinjam«, kar potrjuje splošno soglasje o pozitivnem vplivu naravnih dejavnosti na okoljsko ozaveščenost otrok.

Na podlagi rezultatov lahko sklepamo, da udeleženci opažajo močno povezavo med izkušnjami v naravi in oblikovanjem odgovornega odnosa otrok do okolja. Stik z naravo jim omogoča, da spoznajo pomen naravnih virov, razvijajo spoštovanje do živih bitij in okolja ter se učijo skrbnega ravnanja z naravnimi materiali. Dejavnosti v naravi tako ne prispevajo le k gibalnemu in socialnemu razvoju otrok, temveč imajo tudi vzgojni in trajnostno-izobraževalni pomen, saj otroke spodbujajo k okoljski odgovornosti in trajnostnemu vedenju.

Graf 8: Ali opažate, da dejavnosti v naravi spodbujajo pri otrocih odgovornost in spoštovanje do okolja?

Analiza 12. anketnega vprašanja: Katere vrednote ali navade povezane z odnosom do narave ste pri otrocih opazili po dejavnostih na prostem?

Analiza odgovorov kaže, da so dejavnosti v naravi izrazito vplivale na razvijanje odgovornega, spoštljivega in skrbnega odnosa otrok do okolja. Med najpogosteje omenjenimi spremembami se pojavljajo naslednje vrednote in navade:

Najizraziteje je bilo opaženo povečano spoštovanje do narave. Otroci so začeli bolj paziti na rastline, živali in okolje, ne trgajo več listja in cvetic po nepotrebem, ne lomijo vej in ne uničujejo naravnih struktur. Pogosteje opazujejo naravo, se je dotikajo z občutkom in doživljajo spoštovanje do vsega živega.

Druga zelo pogosta ugotovitev je skrb za čistočo in pobiranje smeti. Otroci opazijo odpadke v naravi, jih sami pobirajo in odnašajo s seboj, pogosto opozorijo vrstnike, če kdo smeti ali se neprimerno vede. Ugotavljajo, da odpadki ne sodijo v naravo in da jo je treba ohranjati čisto. Nekateri so si navado pobiranja smeti prenesli tudi izven organiziranih dejavnosti (npr. na poti v igralnico ali park).

Opazen je bil tudi razvoj odgovornosti in skrbnosti. Otroci sprejemajo vlogo »varuhov narave«, skrbijo za rastline in živali, zalivajo vrt, hranijo ptice ali pomagajo žuželkam v stiski. S tem krepijo občutek, da njihova dejanja vplivajo na okolje, kar spodbuja trajnostno vedenje in okoljsko zavest.

Pogosto je bilo omenjeno opazovanje živali in rastlin ter radovednost. Otroci postajajo bolj pozorni na dogajanje v okolici, odkrivajo podrobnosti in izražajo zanimanje za naravne pojave. Hkrati razvijajo čuječnost in mirnost, saj se učijo, da je v naravi potrebna tišina – ne kričijo, da ne bi plašili živali.

Med pomembnejšimi spremembami so tudi sočutje, empatija in hvaležnost do narave. Otroci izražajo občudovanje nad lepoto narave, govorijo o tem, da moramo živali pustiti pri miru in jih ne poškodovati. S tem razvijajo čustveno povezanost z naravnim okoljem, ki spodbuja občutek pripadnosti in skrbi za planet.

Nekateri anketiranci so opazili tudi pozitivne spremembe v vedenju otrok – manj je namernega uničevanja, manj konfliktov, več sodelovanja in spoštovanja skupnih pravil. Otroci so bolj pozorni, umirjeni in previdni pri igri v naravi.

Rezultati kažejo, da dejavnosti v naravi močno prispevajo k oblikovanju okoljskih in moralnih vrednot pri otrocih. Najpogosteje se pojavljajo spoštovanje do narave, skrb za čistočo, odgovornost, sočutje, skrb za živa bitja, radovednost in čuječnost. Izkustveno učenje v naravi otroke spodbuja k trajnostnemu vedenju, empatiji do okolja ter k globljemu razumevanju soodvisnosti med človekom in naravo.

Analiza 13. anketnega vprašanja: Katere dejavnosti v naravi se po vašem mnenju najbolj obnesejo pri spodbujanju celostnega razvoja otrok?

Analiza odgovorov razkriva, da anketiranci kot najbolj učinkovite dejavnosti za spodbujanje celostnega razvoja otrok najpogosteje izpostavljajo prosto oziroma spontano igro v naravi. Ta oblika dejavnosti je bila omenjena v največ odgovorih in je prepoznana kot ključna za razvoj

otrokove ustvarjalnosti, samostojnosti, domišljije, socialnih veščin in gibalnih sposobnosti. Prosta igra otrokom omogoča, da sledijo lastnim interesom, raziskujejo okolje, sami iščejo rešitve in sodelujejo z vrstniki, kar spodbuja celosten razvoj na kognitivnem, čustvenem, socialnem in telesnem področju.

Zelo pogosto so bili omenjeni tudi različni gibalni in športni dejavnosti v naravi, kot so hoja po gozdnih poteh, plezanje, tek po naravnem terenu, gibalni poligoni, premagovanje ovir in igre z žogo. Te dejavnosti prispevajo k razvoju motoričnih sposobnosti, ravnotežja, koordinacije, telesne moči ter samozaupanja, hkrati pa spodbujajo sodelovanje, vztrajnost in odgovornost.

Pogosto se pojavlja tudi raziskovanje in opazovanje narave, kjer otroci spoznavajo rastline, živali, vremenske pojave in naravne materiale. Takšne dejavnosti krepijo radovednost, opazovalne spretnosti, znanstveni način razmišljanja ter spoštovanje do okolja. Udeleženci poudarjajo, da raziskovalne dejavnosti spodbujajo miselni razvoj, sposobnost sklepanja in kritično mišljenje.

Veliko anketirancev je izpostavilo, da se pri celostnem razvoju najbolje obnese kombinacija proste in vodene dejavnosti. Vodene dejavnosti (npr. raziskovalne naloge, skupinske igre, naravoslovni in matematični sprehodi, poslušanje pravljic v naravi) otrokom nudijo strukturirano učenje in usmerjanje, medtem ko jim prosta igra omogoča izraz lastne pobude in ustvarjalnosti. Takšna kombinacija naj bi omogočala uravnotežen razvoj vseh področij – gibalnega, spoznavnega, socialnega, čustvenega in estetskega.

Med pogosto navedenimi so bile tudi ustvarjalne dejavnosti z naravnimi materiali, kot so gradnja iz vej, ustvarjanje gozdnih slik, izdelovanje konstrukcij ali umetniških del iz naravnih elementov. Te dejavnosti spodbujajo domišljijo, estetski čut, fino motoriko in sodelovanje.

Nekateri anketiranci so omenili še socialne in sodelovalne igre, kjer otroci delujejo v skupinah, se dogovarjajo, prevzemajo vloge in skupaj rešujejo naloge, kar krepi socialne veščine, empatijo in občutek pripadnosti skupnosti.

Skupna ugotovitev anketirancev je, da se vse dejavnosti v naravi – ne glede na obliko – učinkovito dopolnjujejo in prispevajo k celostnemu razvoju otrok, saj naravno okolje ponuja neomejene priložnosti za gibanje, raziskovanje, ustvarjanje in medsebojno povezovanje.

Analiza 14. anketnega vprašanja: Katere ovire (npr. pomanjkanje časa, vremena, opreme, podpore staršev) vas omejujejo pri izvajanju dejavnosti v naravi?

Analiza odgovorov kaže, da se večina anketirancev srečuje z določenimi ovirami pri izvajanju dejavnosti v naravi, pri čemer so najpogosteje navedene vremenske razmere. Vreme je bila daleč najpogosteje omenjena omejitev – zlasti dež, mraz in blatne poti, ki lahko otežijo ali onemogočijo dostop do gozda oziroma naravnega okolja. Nekateri so poudarili, da slabo vreme zmanjša varnost in udobje otrok, predvsem kadar gre za strm ali drseč teren.

Druga najpogosteje navedena ovira je pomanjkanje časa, ki izhaja iz natrpanih urnikov, dnevne rutine (malica, kosilo, počitek) ter številnih drugih obveznosti, kot so delo z otroki s posebnimi potrebami (DSP, OPP), administrativna dela, sestanki in podobno. Zaradi teh dejavnikov vzgojitelji težje načrtujejo in izvajajo daljše dejavnosti v naravi.

Pogosta težava, ki so jo izpostavili anketiranci, je tudi oddaljenost gozda ali primerne naravnega okolja. Nekateri vrtci se nahajajo v mestnem ali prometno bolj izpostavljenem okolju, kjer je dostop do varnega prostora za izvedbo dejavnosti otežen. V takih primerih je potrebna daljša hoja ali dodatna organizacija, kar spet zahteva več časa in osebja.

Med pogostimi ovirami je bila navedena tudi neustrezna ali pomanjkljiva oprema otrok – predvsem neprimerna obutev, oblačila ali pomanjkanje rezervnih oblačil, kar lahko vpliva na udobje in zdravje otrok v hladnejših ali mokrih razmerah.

Nekateri vzgojitelji so opozorili na pomanjkanje podpore staršev, ki včasih ne razumejo pomena dejavnosti v naravi ali izražajo zadržke do bivanja otrok na prostem v slabem vremenu. To lahko vpliva na pripravljenost otrok in organizacijo dejavnosti.

V odgovorih se pojavlja tudi pomanjkanje kadra oziroma strokovnih delavcev, kar omejuje varno izvajanje dejavnosti, zlasti pri mlajših skupinah. Nekateri so omenili, da dve pomočnici ne smeta sami voditi otrok v gozd, kar zahteva dodatno prisotnost vzgojiteljice.

Med redkejšimi, a zanimivimi navedbami so:

- starost otrok (mlajši otroci težje hodijo daljše razdalje, zahtevajo več pomoči),
- naravne nevarnosti (npr. pojav medveda v bližini),
- organizacijske ovire (urniki terapevtov, zunanjih obiskov, drugih dejavnosti),
- pomanjkanje notranje motivacije in načrtovanja ("mi sami smo ovira, ker si premalokrat zadamo cilj, da gremo v naravo").

Pomembno pa je poudariti, da je več anketirancev navedlo, da nimajo nobenih ovir. Ti so poudarili, da so se naučili prilagajati vremenskim razmeram, da otroci imajo ustrezno opremo, in da tudi starši podpirajo dejavnosti na prostem. Nekateri so zapisali, da v naravo odhajajo redno, ne glede na vreme, saj verjamejo v pomembnost tovrstnih izkušenj za otrokov razvoj.

Kljub navedenim izzivom številni vzgojitelji poudarjajo, da se z dobro organizacijo, sodelovanjem s starši in prilagajanjem razmeram večino ovir da uspešno premagati, kar omogoča redno in kakovostno izvajanje dejavnosti v naravi.

Analiza 15. anketnega vprašanja: Kaj bi po vašem mnenju lahko vrtci dodatno naredili, da bi otrokom omogočili več kakovostnega časa v naravi?

Analiza odgovorov kaže, da anketiranci prepoznajo več področij, kjer bi vrtci lahko izboljšali pogoje za pogostejše in kakovostnejše bivanje otrok v naravi. Najpogosteje so bile omenjene naslednje usmeritve:

Najpogostejši predlog je bil, da bi vrtci zmanjšali količino dodatnih projektov, birokratskih nalog, poročil in administrativnih obveznosti, saj te vzgojiteljem jemljejo čas, ki bi ga sicer lahko namenili načrtovanju in izvajanju dejavnosti v naravi. Mnogi anketiranci so izpostavili, da bi bilo treba omejiti obvezne projekte, natečaje in dodatne dejavnosti, ki pogosto niso neposredno povezane z otrokovim razvojem. Namesto tega bi bilo smiselno prednostno obravnavati dejavnosti v naravi in jih vključiti kot pomemben del letnega delovnega načrta vrtca.

Veliko anketirancev meni, da bi vrtci morali aktivneje spodbujati vzgojitelje k izvajanju dejavnosti v naravi. Predlagali so nagrajevanje dobrih praks, spodbujanje pozitivnih zgledov in več strokovnih izobraževanj na temo gozdne pedagogike, naravoslovnih dejavnosti in učenja na prostem. Takšna usposabljanja bi okrepila zavest o pomenu bivanja v naravi, povečala samozavest vzgojiteljev in pripomogla k rednejšemu vključevanju narave v vsakdanjo vzgojno prakso.

Pogost predlog je bil tudi drugačna organizacija dnevnega ritma v vrtcu, da bi bilo mogoče lažje vključiti daljše izhode v naravo. Nekateri so predlagali manj zgoščene urnike, prilagoditve pri obrokih ali zmanjšanje drugih aktivnosti (npr. obiskov strokovnih služb), da bi vzgojitelji imeli več časa za pripravo in izvedbo dejavnosti na prostem.

Več anketirancev je poudarilo, da je podpora vodstva vrtca in lokalne skupnosti ključna. Predlagali so, da bi občine lahko zagotovile varne naravne površine, gozdne igralnice, zelene koticke ali prostore za raziskovanje, zlasti tam, kjer so vrtci oddaljeni od gozda ali narave. Pojavila se je tudi ideja o najemu ali ureditvi naravnih površin, namenjenih izključno vrtcem.

Anketiranci so večkrat omenili potrebo po boljši opremljenosti za izvajanje dejavnosti v naravi – tako za otroke (primerna oblačila, obutev) kot tudi za vzgojitelje (didaktični materiali, orodja, prenosna oprema). Predlagana je bila tudi ureditev gozdnih učilnic, naravnih igrišč in koticikov za raziskovanje, ki bi omogočili izvajanje dejavnosti v vseh letnih časih.

Več anketirancev je poudarilo pomen lokacije vrtca – idealno bi bilo, če bi se vrtci gradili bližje gozdovom ali naravnim površinam, saj bi to omogočilo pogostejše in daljše obiske narave brez logističnih zapletov. Tam, kjer to ni mogoče, bi lahko vrtci organizirali prevoze ali redne izlete v naravno okolje.

Nekateri anketiranci menijo, da bi vrtci morali več ozaveščati starše o pomenu bivanja otrok v naravi, jih spodbujati, da tudi v prostem času obiskujejo naravo in jim predstavljati koristi za zdravje, gibalni razvoj in počutje otrok. S tem bi se povečala podpora staršev in zmanjšali predsodki glede vremena ali umazanije.

Posamezni odgovori izpostavljajo potrebo po dodatnem kadru, ki bi omogočil lažjo organizacijo izhodov z večjimi skupinami, zlasti pri mlajših otrocih. Predlagano je bilo tudi zmanjšanje obremenitev vzgojiteljev, da bi imeli več energije in časa za dejavnosti na prostem.

Več anketirancev meni, da bi bilo koristno, če bi vrtci delili primere dobrih praks, predstavili uspešne primere izvedenih dejavnosti v naravi ter s tem navdihovali kolege, ki se morda še ne počutijo dovolj samozavestni za takšno delo.

Del anketirancev je izpostavil, da njihov vrtec že zdaj veliko časa preživi v naravi, zato ne vidijo potrebe po dodatnih spremembah. Ti odgovori poudarjajo, da je uspešnost izvajanja dejavnosti v naravi pogosto odvisna od motivacije posameznih vzgojiteljev in podpore vodstva.

Skupna ugotovitev je, da bi vrtci z manj birokracije, več spodbude ter boljšimi prostorskimi in organizacijskimi pogoji lahko še pogosteje in kakovostneje izvajali dejavnosti v naravi, kar bi pomembno prispevalo k celostnemu razvoju otrok.

Analiza 16. anketnega vprašanja: V kateri starostni skupini trenutno delate?

Analiza odgovorov kaže, da so v raziskavi sodelovali vzgojitelji in strokovni delavci, ki delajo z otroki iz različnih starostnih skupin vrtca, od najmlajših do starejših predšolskih otrok.

Najpogosteje zastopana skupina med anketiranimi je starostna skupina otrok od 2 do 3 let. To nakazuje, da pomemben delež sodelujočih prihaja iz mlajših oddelkov prvega starostnega obdobja, kjer so otroci še v fazi zgodnjega razvoja gibanja, samostojnosti in socialnih veščin. Vzgojitelji v tej starostni skupini imajo pogosto izzive pri organizaciji dejavnosti v naravi zaradi večje odvisnosti otrok od odraslih in večje skrbi za varnost.

Druga najpogostejša starostna skupina je 3–4 leta, kar pomeni, da precej vzgojiteljev dela z otroki v prehodnem obdobju med prvo in drugo starostno stopnjo. Otroci v tej starosti že kažejo večjo samostojnost, radovednost in zanimanje za raziskovanje narave, kar omogoča pogostejše izvajanje dejavnosti na prostem.

Tretja najpogostejša skupina je 4–5 let, kar predstavlja sredino drugega starostnega obdobja. V tej starosti otroci že razvijajo boljše motorične sposobnosti, sodelovanje v skupini in bolj zavedno ravnanje v naravi, zato so dejavnosti na prostem pri teh skupinah še posebej učinkovite pri spodbujanju celostnega razvoja.

Manjši del sodelujočih dela s starejšimi predšolskimi otroki (5–6 let), ki se že pripravljajo na vstop v šolo. Pri teh otrocih dejavnosti v naravi pogosto vključujejo bolj kompleksne raziskovalne in gibalne naloge, spodbujajo odgovornost, sodelovanje in razmišljanje o okolju.

Nekaj anketirancev dela v kombiniranih oddelkih, kjer so otroci različnih starosti (npr. 1–4 ali 3–6 let). Takšne skupine omogočajo medsebojno učenje in sodelovanje med otroki različnih starosti, hkrati pa zahtevajo večjo prilagodljivost vzgojiteljev pri načrtovanju dejavnosti v naravi.

Manj pogosto so bili zastopani vzgojitelji, ki delajo z otroki starih 1–2 leti oziroma v oddelkih jaslične starosti. Dejavnosti v naravi so pri teh otrocih običajno krajše, bolj varnostno naravnane in senzorično usmerjene, vendar že takrat pomembno vplivajo na razvoj čutnega zaznavanja in gibalnih spretnosti.

Med odgovori se pojavljajo tudi posebne vloge, kot so vodstvo vrtca in vzgojitelj za zgodnjo obravnavo, kar nakazuje, da so v raziskavi sodelovali tudi strokovni delavci z vodstvenimi ali specialističnimi funkcijami.

V raziskavi so bili zastopani vzgojitelji vseh starostnih obdobj, pri čemer prevladujejo oddelki otrok, starih med 2 in 5 let. To kaže na raznolikost izkušenj in pogledov sodelujočih glede izvajanja dejavnosti v naravi. Rezultati hkrati nakazujejo, da so naravne dejavnosti enako pomembne v vseh razvojnih obdobjih otrok, vendar se njihova izvedba in cilji razlikujejo glede na starostno skupino — od senzoričnih do raziskovalnih in sodelovalnih dejavnosti.

Analiza 17. anketnega vprašanja: Koliko let že delate kot vzgojitelj/ica?

Preglednica 9: Koliko let že delate kot vzgojitelj/ica?

Koliko let že delate kot vzgojitelj/ica?	Frekvenca	Odstotek
1-5 let	22	23 %
6-10 let	13	14 %
11-20 let	37	39 %
nad 20 let	23	24 %
Skupaj	95	100 %

Rezultati kažejo na raznoliko delovno dobo sodelujočih vzgojiteljev, kar omogoča vpogled v izkušnje strokovnih delavcev različnih generacij.

Največji delež anketirancev (39 %) dela v vrtcu med 11 in 20 let. To pomeni, da večina sodelujočih spada med izkušene vzgojitelje, ki imajo za sabo dolgoletno prakso in poglobljeno poznavanje otrokovega razvoja ter vzgojno-izobraževalnega dela. Takšni strokovni delavci

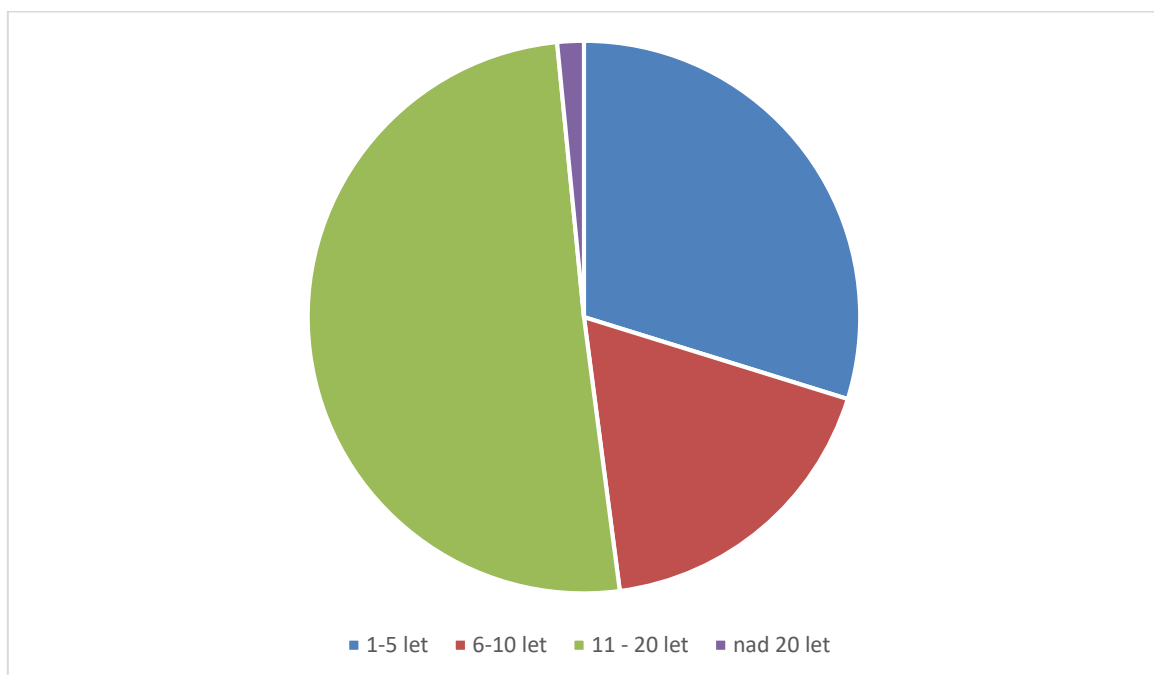
pogosto predstavljajo jedro kolektiva in imajo pomembno vlogo pri prenosu dobrih praks na mlajše sodelavce.

Kar 24 % anketirancev ima več kot 20 let delovne dobe. Ti vzgojitelji predstavljajo najbolj izkušene strokovnjake, ki so bili priča številnim spremembam v vrtčevski praksi in zakonodaji. Njihove izkušnje so dragocene pri razumevanju dolgoročnih učinkov vzgoje in pri mentorstvu mlajših kolegov.

23 % sodelujočih dela v vrtcu od 1 do 5 let, kar pomeni, da gre za mlajše ali novejšje generacije vzgojiteljev, ki prinašajo sveže ideje, sodobne pristope in drugačen pogled na delo z otroki. Ta skupina pogosto izraža večjo odprtost do inovativnih metod, kot so dejavnosti v naravi ali trajnostni pristopi.

14 % anketirancev ima 6–10 let delovne dobe, kar pomeni, da gre za vzgojitelje, ki so že presegli začetno fazo prilagajanja in pridobivanja rutine, a še vedno razvijajo svoj strokovni pristop. Ti strokovni delavci pogosto predstavljajo povezovalni člen med mlajšimi in starejšimi sodelavci.

V raziskavi prevladujejo vzgojitelji z več kot 10 leti delovnih izkušenj (skupno 63 %), kar pomeni, da ima večina sodelujočih trdno strokovno podlago in bogate izkušnje pri delu z otroki. Hkrati je v vzorcu prisotna tudi mlajša generacija strokovnih delavcev, kar omogoča uravnoteženo kombinacijo izkušenj in svežih pristopov. Takšna struktura prispeva k dinamičnemu in raznolikemu pogledu na delo v vrtcu, zlasti pri vprašanju vključevanja naravnih dejavnosti v vzgojno prakso.

Graf 9: Koliko let že delate kot vzgojitelj/ica?

6.6 Razprava o hipotezah

V empiričnem delu raziskave smo si zastavili hipoteze:

H1: Dejavnosti v naravi pripomorejo k razvoju različnih telesnih spretnosti otrok, kot so ravnotežje, koordinacija in gibljivost.

H2: Stik z naravo spodbuja radovednost, pozornost in ustvarjalnost pri otrocih.

H3: Narava pozitivno vpliva na čustveni razvoj otrok in krepi njihovo samozavest.

H4: Dejavnosti v naravi spodbujajo sodelovanje, medsebojno pomoč in prijateljske odnose.

H5: Otroci skozi izkušnje v naravi razvijajo vrednote in odgovoren odnos do okolja.

H1: Dejavnosti v naravi pripomorejo k razvoju različnih telesnih spretnosti otrok, kot so ravnotežje, koordinacija in gibljivost.

Hipoteza je potrjena, saj rezultati kažejo, da vzgojitelji kot najbolj učinkovite dejavnosti za celostni razvoj otrok navajajo prav gibalne dejavnosti in prosto igro v naravi (analiza 13. vprašanja). Vzgojitelji poudarjajo pomen naravnih oblik gibanja, kot so hoja, tek po naravnem terenu, plezanje na drevesa, gradnja z naravnimi materiali in premagovanje naravnih ovir. Takšne dejavnosti omogočajo krepitev ravnotežja, koordinacije, gibljivosti in telesne vzdržljivosti. Opaziti je, da vzgojitelji prepoznavajo naravo kot okolje, ki naravno spodbuja gibalni razvoj otrok brez potrebe po umetnih pripomočkih.

H2: Stik z naravo spodbuja radovednost, pozornost in ustvarjalnost pri otrocih.

Hipoteza je potrjena, saj v kvalitativnih odgovorih (vprašanje 12) številni vzgojitelji navajajo, da otroci po dejavnostih v naravi postavljajo več vprašanj, kažejo večjo radovednost in zanimanje za raziskovanje okolice, opazujejo živali, rastline in naravne pojave. Poleg tega se v odgovorih pogosto pojavlja poudarek na raziskovanju, opazovanju in prosti igri, ki spodbuja domišljijo in ustvarjalnost (npr. grajenje iz naravnih materialov, lov na zaklad, raziskovanje terena). To kaže, da naravno okolje deluje kot stimulatívno učno okolje, kjer otroci preko lastnih izkušenj in raziskovanja razvijajo kognitivne sposobnosti ter ustvarjalno mišljenje.

H3: Narava pozitivno vpliva na čustveni razvoj otrok in krepi njihovo samozavest.

Hipoteza je potrjena, saj rezultati analiz kažejo, da vzgojitelji naravo prepoznavajo kot okolje, kjer otroci doživljajo mir, sproščenost in zadovoljstvo, hkrati pa pridobivajo izkušnje uspeha in samostojnosti.

V odgovorih so pogosto omenjene lastnosti, kot so sočutje, empatija, odgovornost in občutek povezanosti z naravo, kar kaže na pozitivni vpliv narave na čustveno stabilnost otrok. Otroci v naravi delujejo bolj sproščeno, se lažje izražajo in razvijajo občutek kompetentnosti, kar neposredno vpliva na njihovo samozavest in pozitivno samopodobo.

H4: Dejavnosti v naravi spodbujajo sodelovanje, medsebojno pomoč in prijateljske odnose.

Hipoteza je potrjena, saj preglednica 7 jasno kaže, da se 98 % anketirancev (67 % zelo strinja, 31 % strinja) strinja, da dejavnosti v naravi spodbujajo sodelovanje, pomoč in prijateljske odnose. Nihče se s trditvijo ni nestrinjal. To pomeni, da strokovni delavci enotno prepoznajo socialni vidik naravnih dejavnosti – otroci se pri skupnih igrah, raziskovanju in gradnji v naravi učijo sodelovanja, delitve nalog, komunikacije in pomoči drugim. Takšne izkušnje pomembno prispevajo k razvoju socialnih kompetenc in pozitivnih medvrstniških odnosov.

H5: Otroci skozi izkušnje v naravi razvijajo vrednote in odgovoren odnos do okolja.

Hipoteza je v celoti potrjena. Preglednica 8 kaže, da se 98 % anketirancev (61 % zelo strinja, 37 % strinja) strinja, da dejavnosti v naravi spodbujajo pri otrocih odgovornost in spoštovanje do okolja. Odprti odgovori (vprašanje 12) dodatno potrjujejo to ugotovitev – vzgojitelji opažajo, da otroci ne trgajo rastlin, pobirajo smeti, pazijo na živali, varčujejo z vodo in izražajo spoštljiv odnos do vsega živega. Skozi ponavljajoče izkušnje v naravi se pri otrocih oblikujejo trajnostne navade, okoljska zavest in občutek odgovornosti za ohranjanje okolja.

Na podlagi analize vseh empiričnih podatkov lahko zaključimo, da so vse zastavljene hipoteze potrjene.

Rezultati potrjujejo, da dejavnosti v naravi:

- razvijajo telesne spretnosti,
- spodbujajo radovednost, raziskovalnost in ustvarjalnost,
- pozitivno vplivajo na čustveni in socialni razvoj,
- krepijo sodelovanje in prijateljstvo,
- ter oblikujejo odgovoren in spoštljiv odnos do narave.

Skupno gledano, rezultati jasno kažejo, da ima stik z naravo celosten in pozitiven vpliv na otrokov razvoj ter da vzgojitelji to v praksi zelo dobro prepoznajo in potrjujejo.

7 RAZPRAVA IN REZULTATI IZVAJANJA EMPIRIČNEGA DELA RAZISKOVALNE NALOGE

V empiričnem delu raziskave smo želeli preučiti, kako vzgojitelji ocenjujejo pomen in učinke dejavnosti v naravi na razvoj otrok v vrtcu. Na podlagi analiziranih kvantitativnih in kvalitativnih podatkov smo ugotovili, da večina anketiranih strokovnih delavcev naravo prepoznava kot izjemno pomembno učno in razvojno okolje, ki prispeva k celostnemu razvoju otrok.

Rezultati potrjujejo, da dejavnosti v naravi pomembno vplivajo na razvoj telesnih spretnosti otrok, kot so ravnotežje, koordinacija, gibljivost in vzdržljivost. Vzgojitelji so v odgovorih izpostavili, da naravno okolje omogoča otrokom več priložnosti za spontano gibanje, raziskovanje ter uporabo različnih naravnih površin in ovir. Dejavnosti, kot so hoja po neravnem terenu, plezanje na drevesa, skakanje čez korenine ali gradnja iz vej, spodbujajo celostno gibalno aktivnost in hkrati razvijajo otrokovo samozavest. V nasprotju z zaprtimi prostori vrtec, narava omogoča svobodo gibanja in spontano igro, kar se odraža v večji telesni aktivnosti in boljših motoričnih sposobnostih otrok.

Analiza odgovorov potrjuje, da stik z naravo spodbuja otrokovo radovednost, raziskovalno vedoželjnost in ustvarjalnost. Vzgojitelji so opazili, da otroci med bivanjem v naravi kažejo večjo željo po raziskovanju, postavljajo vprašanja, opazujejo živali, rastline in vremenske pojave. Narava jim ponuja neskončne možnosti za eksperimentiranje in reševanje problemov, kar krepi njihovo sposobnost opazovanja, razmišljanja in iznajdljivosti. Takšno učenje temelji na izkustvenem pristopu, kjer otroci spoznanja pridobivajo preko lastnih aktivnosti in neposrednega stika z naravnimi materiali, kar krepi tudi njihovo notranjo motivacijo in koncentracijo.

Rezultati raziskave kažejo, da ima narava pomembno vlogo pri oblikovanju otrokovega čustvenega sveta. Vzgojitelji so poročali, da so otroci v naravnem okolju bolj sproščeni, zadovoljni in umirjeni. Narava deluje kot prostor čustvenega ravnovesja, kjer otrok doživlja varnost, svobodo in občutek povezanosti. Pogosto so bili omenjeni tudi primeri, kjer so otroci pri dejavnostih v naravi premagovali ovire, doživeli uspeh in ponos, kar pomembno vpliva na razvoj samozavesti. Skozi izkušnje v naravi se pri otrocih krepi samostojnost in zaupanje vase, kar predstavlja temelj za njihov zdrav čustveni razvoj.

Rezultati iz preglednice 7 kažejo, da kar 98 % anketiranih meni, da dejavnosti v naravi spodbujajo sodelovanje, medsebojno pomoč in prijateljske odnose. Nihče se s trditvijo ni ne strinjal, kar potrjuje enotno prepričanje vzgojiteljev o socialnih koristih naravnih dejavnosti. Otroci se pri skupnih dejavnostih v naravi učijo sodelovati, deliti naloge in spoštovati drug drugega. Igra v naravi pogosto zahteva dogovarjanje, skupno načrtovanje in pomoč, kar spodbuja razvoj socialnih veščin, empatije ter občutek pripadnosti skupini. Takšne izkušnje so dragocene za krepitev medosebnih odnosov in socialne povezanosti med otroki.

Tudi pri tej temi so rezultati zelo jasni – 98 % anketiranih se strinja, da dejavnosti v naravi spodbujajo odgovornost in spoštovanje do okolja. Vzgojitelji opažajo, da otroci po rednih stikih z naravo razvijajo pozitiven in spoštljiv odnos do živih bitij ter se učijo varovati naravo. Poudarjeno je bilo, da otroci z veseljem pobirajo smeti, pazijo na rastline in živali, ter da se skozi redne dejavnosti v naravi krepi njihova okoljska zavest. Narava se tako izkazuje kot idealno okolje za vzgojo k trajnostnemu razmišljanju in odgovornemu ravnanju z okoljem.

V odprtih vprašanjih so vzgojitelji izrazili tudi številne predloge, kako bi vrtci lahko omogočili še več kakovostnega časa v naravi. Najpogosteje so izpostavili potrebo po manj administrativnih in projektnih obveznostih, večji organizacijski podpori vodstva, boljši opremljenosti za delo v naravi ter izobraževanjih s področja gozdne pedagogike. Večkrat so omenili tudi željo po bližini naravnih površin, kot so gozdovi ali parki, ter več spodbude in motivacije s strani vodstva in občin. Ti predlogi nakazujejo, da so strokovni delavci zavezani delu v naravi, vendar potrebujejo več sistemske podpore, da bi lahko to izvajali še bolj kakovostno in dosledno.

Analiza podatkov o delovni dobi (preglednica 9) kaže, da ima največ anketiranih vzgojiteljev med 11 in 20 let delovnih izkušenj (39 %), kar pomeni, da je večina sodelujočih strokovno zelo izkušenih. To daje raziskavi dodatno težo, saj gre za mnenja posameznikov, ki temeljijo na dolgotrajnem praktičnem delu z otroki. Glede starostnih skupin, v katerih trenutno delajo, prevladujejo oddelki otrok, starih od 2 do 5 let, kar je tudi obdobje, v katerem je gibanje in stik z naravo za otrokov razvoj najpomembnejši.

Skupni rezultati empiričnega dela jasno kažejo, da imajo dejavnosti v naravi celosten in pozitiven vpliv na razvoj otrok. Narava je prostor, kjer otrok hkrati krepi svoje telesne sposobnosti, raziskovalni duh, čustveno stabilnost, socialne veščine in spoštljiv odnos do okolja.

Vsi zastavljeni raziskovalni cilji in hipoteze so bili s podatki potrjeni. Vzgojitelji so izrazili izjemno pozitivna stališča do pomena narave v vzgojno-izobraževalnem procesu, vendar hkrati opozorili na potrebo po boljših pogojih, večji podpori vodstva ter manjšem administrativnem bremenu, da bi lahko dejavnosti v naravi izvajali še pogosteje in bolj kakovostno.

8 ZAKLJUČEK

Raziskava je pokazala, da ima narava izjemno pomembno vlogo pri razvoju predšolskega otroka. Tako teoretični kot empirični del raziskave potrujeta, da dejavnosti v naravnem okolju prispevajo k celostnemu razvoju otroka – krepijo njegovo telo, spodbujajo radovednost in ustvarjalnost, razvijajo čustveno stabilnost ter gradijo pozitivne odnose z drugimi in z okoljem.

V raziskovalnem delu smo ugotovili, da narava otrokom ponuja nešteto priložnosti za učenje z lastnimi izkušnjami. Ko otrok raziskuje, opazuje, se giblje in ustvarja v naravi, razvija sposobnost samostojnega razmišljanja, sklepanja in reševanja problemov. Te dejavnosti niso le poučne, temveč tudi sproščujoče in prijetne, saj naravno okolje spodbuja umirjenost, koncentracijo in občutek svobode.

V empiričnem delu, kjer smo analizirali mnenja in izkušnje vzgojiteljev, so se pokazali podobni zaključki. Večina vzgojiteljev meni, da narava pozitivno vpliva na otroke v vseh razvojnih področjih. Otroci so v naravi bolj sproščeni, vedoželjni in samostojni. Radi raziskujejo, sodelujejo in iščejo nove poti do rešitve. Opazno je tudi, da se v naravi bolje razumejo med seboj, si pomagajo in drug drugega spodbujajo. Vzgojitelji opažajo, da se otroci po dejavnostih v gozdu vračajo zadovoljni, samozavestni in bolj povezani.

Seveda obstajajo tudi nekatere omejitve – na primer vremenske razmere, pomanjkanje časa ali primernih oblačil. Kljub temu večina vzgojiteljev meni, da prednosti dejavnosti v naravi močno presegajo morebitne težave. Menijo, da bi morali vrtci otroke še pogosteje voditi v naravno okolje in tam izvajati različne oblike učenja.

Celotna raziskava potrjuje, da je narava idealno okolje za učenje z vsemi čuti. Otroci se tam gibajo, razmišljajo, čutijo, raziskujejo in ustvarjajo – vse to pa jih bogati na telesnem, čustvenem, socialnem in miselnem področju. Narava otroke uči potrpežljivosti, vztrajnosti in spoštovanja do živih bitij in okolja.

Na koncu lahko rečemo, da narava ni le prostor za igro, ampak pravi učni prostor, kjer otrok raste v samostojno, odgovorno in radovedno osebo. Z rednim obiskovanjem gozda ali drugih naravnih okolij otrokom omogočimo, da spoznajo svet okoli sebe na pristen, izkustven in čustveno bogat način. Prav zato bi morali v vrtcih in šolah še bolj spodbujati dejavnosti v naravi – ne le kot dodatek k učenju, ampak kot njegov pomemben del.

9 VIRI IN LITERATURA

1. Evans, G. W., Wells, N. M., & Moch, A. (2003). Housing and mental health: A review of the evidence and a methodological and conceptual critique. *Journal of Social Issues*, 59(3), 475–500. <https://doi.org/10.1046/j.0022-4537.2003.00076.x>
2. Kaplan, R., & Kaplan, S. (1989). *The experience of nature: A psychological perspective*. Cambridge University Press.
3. Katalinič, D. (Ur.). (2017). *Zgodnje naravoslovje — temelj za trajnostni razvoj* [Zbornik].
4. Louv, R. (2005). *Last child in the woods: Saving our children from nature-deficit disorder*. Algonquin Books of Chapel Hill.
5. Marjanovič-Umek, L., & Fekonja Peklaj, U. (2012). Zgodnje sporazumevalne zmožnosti dojenčkov in malčkov. *Psihološka obzorja*, 21(2), 5–17.
6. Marjanovič Umek, L., & Fekonja, U. (2012). Razvoj gibalnih sposobnosti in pripravljenosti predšolskih otrok. *Zdravstveno varstvo: Slovenian Journal of Public Health*, 51(1), 27–34. <https://doi.org/10.2478/v10152-012-0003-3>
7. Marjanovič-Umek, L., & Zupančič, M. (Eds.). (2009). *Razvojna psihologija: izbrane teme* (1. ponatis). Znanstvena založba Filozofske fakultete. ISBN: 978-9612270964
8. Marjanovič Umek, L., & Zupančič, M. (2009). Razvoj gibalnih sposobnosti in telesne pripravljenosti predšolskih otrok. V L. Marjanovič Umek, M. Zupančič, & M. Fekonja (Eds.), *Gibalna vzgoja v predšolski vzgoji* (str. 123–134). Znanstveno-raziskovalno središče Koper.
9. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport. (1999). *Kurikulum za vrtce*. Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport Republike Slovenije.
10. Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ). (2020). *Z gibanjem do zdravja*. NIJZ.
11. Pišot, R. (2007). Šport za najmlajše. Ljubljana: Fakulteta za šport / Inštitut za šport.
12. Pišot, R. (2007). Gibalna aktivnost otrok in mladostnikov. V M. Zupančič & T. Volmut (Eds.), *Gibalna aktivnost otrok in mladostnikov* (str. 45–56). Univerza na Primorskem, Pedagoška fakulteta.
13. Piškur, B. (2011). Socialni in čustveni razvoj predšolskega otroka. V IV. mednarodna strokovna konferenca vzgojiteljev v vrtcih 2011 [Zbornik].
14. Torkar, G. (2014). Learning experiences that produce environmentally active and informed minds. *NJAS — Wageningen Journal of Life Sciences*, 69, 49–55. <https://doi.org/10.1016/j.njas.2014.03.002>
15. Vilhar, U. (2018). *Nature as therapeutic environment and tool; Nature stimulates the learning and development of children with special educational needs* [Brošura / gradivo].
16. Vygotsky, L. S. (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*. Harvard University Press.
17. Volmut, T. (2014). *Z merilnikom pospeška izmerjena gibalna/športna aktivnost mlajših otrok in analiza izbranih intervencij* (doktorska disertacija). Univerza na Primorskem,

Pedagoška fakulteta. [https://www.dlib.si/details/URN %3ANBN %3ASI %3ADOC-XQ3EBSJJ](https://www.dlib.si/details/URN%3ANBN%3ASI%3ADOC-XQ3EBSJJ)

18. Wells, N. M., & Evans, G. W. (2003). Nearby nature: A buffer of life stress among rural children. *Environment and Behavior*, 35(3), 311–330.

<https://doi.org/10.1177/0013916503035003001>

19. Zavod sv. Stanislava. (2019). *Letno poročilo 2018/2019*. Zavod sv. Stanislava.

10 PRILOGE

ANKETNI VPRAŠALNIK

Spoštovani.

Anketa je namenjena zbiranju informacij o vaših strokovnih opažanjih in izkušnjah glede vpliva dejavnosti v naravi na celostni razvoj predšolskih otrok. Vaši odgovori bodo anonimni in uporabljeni izključno za raziskovalne namene. Prosim vas, če si vzamete nekaj minut in s klikom na Naslednjo stran pričnete z izpolnjevanjem ankete.

Vprašanje 1: Kako pogosto z otroki izvajate dejavnosti v naravi?

- Večkrat na teden.
- Enkrat na teden.
- Občasno (manj kot enkrat na teden).
- Redko ali nikoli.

Vprašanje 2: Ali opažate, da dejavnosti v naravi krepijo otrokove gibalne sposobnosti (ravnotežje, koordinacijo, moč, vzdržljivost)?

- Zelo se strinjam.
- Strinjam se.
- Ne vem.
- Ne strinjam se.
- Nikakor se ne strinjam.

Vprašanje 3: Katere gibalne spretnosti otroci po vašem opažanju najpogosteje razvijajo skozi igro v naravi?

Odgovor:

Vprašanje 4: V kolikšni meri se strinjate, da narava spodbuja otrokovo radovednost in raziskovalno vedenje?

- Zelo se strinjam.
- Strinjam se.
- Ne vem.
- Ne strinjam se.
- Nikakor se ne strinjam.

Vprašanje 5: Ali opažate, da dejavnosti v naravi izboljšujejo otrokovo koncentracijo in reševanje problemov?

- Zelo se strinjam.
- Strinjam se.

- Ne vem.
- Ne strinjam se.
- Nikakor se ne strinjam.

Vprašanje 6: Kako dejavnosti v naravi po vašem mnenju vplivajo na otrokovo samozavest in čustveno stabilnost?

- Zelo pozitivno.
- Pozitivno.
- Ne vem.
- Negativno.
- Zelo negativno.

Vprašanje 7: Katere spremembe v čustvenem izražanju otrok ste opazili po dejavnostih v naravi?

Odgovor:

Vprašanje 8: Kako pogosto otroci v naravi sodelujejo pri skupinskih dejavnostih (skupne igre, raziskovanje, gradnja)?

- Vedno.
- Pogosto.
- Občasno.
- Redko.
- Nikoli.

Vprašanje 9: V kolikšni meri se strinjate, da dejavnosti v naravi spodbujajo sodelovanje, pomoč in prijateljske odnose?

- Zelo se strinjam.
- Strinjam se.
- Ne vem.
- Ne strinjam se.
- Nikakor se ne strinjam.

Vprašanje 10: Navedite primer, ko so otroci skozi igro v naravi pokazali sodelovanje ali reševali konflikt.

Odgovor:

Vprašanje 11: Ali opazate, da dejavnosti v naravi spodbujajo pri otrocih odgovornost in spoštovanje do okolja?

- Zelo se strinjam.

- Strinjam se.
- Ne vem.
- Ne strinjam se.
- Nikakor se ne strinjam.

Vprašanje 12: Katere vrednote ali navade povezane z odnosom do narave ste pri otrocih opazili po dejavnostih na prostem?

Odgovor:

Vprašanje 13: Katere dejavnosti v naravi se po vašem mnenju najbolj obnesejo pri spodbujanju celostnega razvoja otrok?

Odgovor:

Vprašanje 14: Katere ovire (npr. pomanjkanje časa, vremena, opreme, podpore staršev) vas omejujejo pri izvajanju dejavnosti v naravi?

Odgovor:

Vprašanje 15: Kaj bi po vašem mnenju lahko vrtci dodatno naredili, da bi otrokom omogočili več kakovostnega časa v naravi?

Odgovor:

Vprašanje 16: V kateri starostni skupini trenutno delate?

Odgovor:

Vprašanje 17: Koliko let že delate kot vzgojitelj/ica?

- 1-5 let
- 6-10 let
- 11-20 let
- nad 20 let